

Zorginspectie

Koning Albert II-laan 35 bus 31

1030 BRUSSEL

T 02 553 34 34

F 02 553 34 35

contact@zorginspectie.be

////////////////////////////////////
VRIJHEIDSBEPERKENDE MAATREGELEN IN BIJZONDERE JEUGDZORG
////////////////////////////////////

ORGANISATIE

Naam OOC 't Pasrel
Adres Emile Zolalaan 50, 1030 Schaarbeek
Telefoon 02 524 41 26
E-mail XXXX

INRICHTENDE MACHT

Naam OOC 't Pasrel
Juridische vorm vzw
Adres Emile Zolalaan 50, 1030 Schaarbeek
Telefoon 02 524 41 26
E-mail XXXX

INSPECTIEPUNT

Naam 't Pasrel Halle, 't Pasrel Vilvoorde, 't Pasrel Schaarbeek
Adres Lenniksesteenweg 619, 1500 Halle
Schaarbeeklei 130, 1800 Vilvoorde
Emile Zolalaan 50, 1030 Schaarbeek

OPDRACHT

Nummer 0-2017-MAPU-0336
Datum 1/06/2017
Inspecteur XXXX

VERSLAG

Nummer V-2017-NECA-0005
Datum 8/09/2017

INSPECTIEBEZOEK

Onaangekondigd bezoek Op 14/06/2017 voor Halle van 9:00 u tot 14:00 u
Op 21/06/2017 voor Vilvoorde van 9:30 u tot 13:00 u
Op 17/08/2017 voor Schaarbeek van 9:00 tot 14:00 u

Reden: Inspectie vrijheidsbeperkende maatregelen
Gesprekspartners: 2 coördinatoren (in Halle en Vilvoorde), 1 supervisor (in Schaarbeek) en 3 begeleiders (1/afdeling)
3 jongeren (Halle)
2 jongeren (Vilvoorde)
4 jongeren (Schaarbeek)

Inhoudsopgave	
1	Inleiding5
1.1	Toezicht door Zorginspectie5
1.1.1	Doelstellingen5
1.1.2	Doelgroep5
1.1.3	Kader.....5
1.2	Inspectieproces.....7
1.2.1	Vorbereiding.....7
1.2.2	Plaatsbezoeken.....7
1.2.3	Bronnen7
1.2.4	Verslag7
1.2.5	Beleidsrapport7
1.3	Lijst met definities / Verklarende woordenlijst8
2	Situering van de voorziening10
3	AFDELING HALLE.....10
3.1	erkenningsgegevens10
3.2	Bezetting dag van de inspectie10
4	Afdeling Halle.....11
4.1	Preventief Beleid11
4.1.1	Agressiepreventiebeleid11
4.1.1.1	Signaleringsplannen/crisisplannen/ time-outplannen11
4.1.1.2	De-escalatie12
4.1.2	Het verbeteren van ervaringen van de jongeren14
4.1.2.1	Leefregels.....14
4.1.2.2	Contact met de buitenwereld14
4.1.3	Betrokkenheid van jongeren15
4.1.4	Inscholing van nieuwe medewerkers16
4.1.5	Opvang na incidenten.....16
4.2	Afzondering en separatie17
4.2.1	Beleid en Procedure17
4.2.2	Toepassing in de praktijk18
4.2.3	Infrastructuur van de afzonderingskamer18
4.3	Fixatie19
4.3.1	Beleid en Procedures.....19
4.4	Verbeterbeleid.....20

4.4.1	Verzamelen van informatie	20
4.4.1.1	Preventief klimaat	20
4.4.1.2	Agressie-incidenten, afzonderen, separeren en fixeren	21
4.4.2	Analyse en bespreking van het beschikbaar materiaal	22
5	AFDELING VILVOORDE	23
5.1	erkenningsgegevens	23
5.2	Bezetting dag van de inspectie	23
6	Afdeling Vilvoorde	24
6.1	Preventief Beleid	24
6.1.1	Agressiepreventiebeleid	24
6.1.1.1	Signaleringsplannen/crisisplannen/ time-outplannen	24
6.1.1.2	De-escalatie	25
6.1.2	Het verbeteren van ervaringen van de jongeren	27
6.1.2.1	Leefregels.....	27
6.1.2.2	Contact met de buitenwereld	27
6.1.3	Betrokkenheid van jongeren	28
6.1.4	Inscholing van nieuwe medewerkers	29
6.1.5	Opvang na incidenten.....	29
6.2	Afzondering en separatie	30
6.2.1	Beleid en Procedure	30
6.2.2	Toepassing in de praktijk	31
6.2.3	Infrastructuur van de afzonderingskamer	31
6.3	Fixatie	32
6.3.1	Beleid en Procedures.....	32
6.4	Verbeterbeleid.....	33
6.4.1	Verzamelen van informatie	33
6.4.1.1	Preventief klimaat	33
6.4.1.2	Agressie-incidenten, afzonderen, separeren en fixeren	34
6.4.2	Analyse en bespreking van het beschikbaar materiaal	34
7	AFDELING SCHAARBEEK	36
7.1	erkenningsgegevens	36
7.2	Bezetting dag van de inspectie	36
8	afdeling Schaarbeek	37
8.1	Preventief Beleid	37
8.1.1	Agressiepreventiebeleid	37
8.1.1.1	Signaleringsplannen/crisisplannen/ time-outplannen.....	37
8.1.1.2	De-escalatie	38
8.1.2	Het verbeteren van ervaringen van de jongeren	39

8.1.2.1	Leefregels.....	39
8.1.2.2	Contact met de buitenwereld	40
8.1.3	Betrokkenheid van jongeren	41
8.1.4	Inscholing van nieuwe medewerkers	42
8.1.5	Opvang na incidenten.....	42
8.2	Afzondering en separatie	43
8.2.1	Beleid en Procedure	43
8.2.2	Toepassing in de praktijk	44
8.2.3	Infrastructuur van de afzonderingskamer	44
8.3	Fixatie	45
8.3.1	Beleid en Procedures.....	45
8.4	Verbeterbeleid.....	46
8.4.1	Verzamelen van informatie	46
8.4.1.1	Preventief klimaat	46
8.4.1.2	Agressie-incidenten, afzonderen, separeren en fixeren	47
8.4.2	Analyse en bespreking van het beschikbaar materiaal	48
10	Conclusie.....	49
10.1	Sterke punten	49
10.2	Verbetermogelijkheden.....	49

1 INLEIDING

1.1 TOEZICHT DOOR ZORGINSPECTIE

1.1.1 Doelstellingen

In uitvoering van de beleidsbrief van minister Vandeurzen, waarin vermeld staat “Met betrekking tot vrijheidsberovende maatregelen zal een thematische inspectie opgezet worden in de verschillende betrokken sectoren.”, start Zorginspectie in 2017 met een thematische inspectieronde rond vrijheidsbeperkende maatregelen in de Bijzondere Jeugdzorg. In 2016 werd deze inspectie gestart in de ziekenhuizen, meer bepaald in de psychiatrische afdelingen voor kinderen en jongeren.

Waarom deze inspectieronde over vrijheidsbeperkende maatregelen (VBM)?

- Het is een thema waarrond een grote maatschappelijke bekommernis bestaat, met regelmatige belangstelling in de actualiteit.
- We willen samen met de sector de praktijk in kaart brengen, om te bekijken of en waar er verbeterpunten te vinden zijn en welke good practices inspirerend kunnen werken.
- Er is in Vlaanderen geen specifiek referentiekader over vrijheidsbeperkende maatregelen. We hopen dat onze bevindingen een input kunnen geven om verder na te denken over dergelijk kader.
- We willen input geven voor de opmaak van een sectoroverschrijdend referentiekader over dit onderwerp.

Doelstellingen van deze inspectieronde zijn:

- zicht krijgen op een belangrijk deelaspect van de kwaliteit van zorg,
- knelpunten kennen en objectiveren,
- de sector ondersteunen in zijn verbeterbeleid,
- het aantal vrijheidsbeperkende maatregelen doen dalen tot een strikt minimum,
- rapporteren aan de sector over de stand van zaken,
- rapporteren aan de burgers,
- input geven voor de opmaak van een referentiekader over het onderwerp vrijheidsbeperkende maatregelen in de bijzondere Jeugdzorg
- input geven voor de opmaak van een sectoroverschrijdend referentiekader over dit onderwerp.

1.1.2 Doelgroep

In de Bijzondere Jeugdzorg vindt deze inspectieronde plaats in alle afdelingen van de gemeenschapsinstellingen en in het Vlaams Detentiecentrum De Wijngaard; in de Onthaal-, Oriëntatie- en Observatiecentra (OOOC's) en in de Proeftuinen.

1.1.3 Kader

Er is in Vlaanderen geen specifiek referentiekader voorhanden over vrijheidsbeperkende maatregelen in de Bijzondere Jeugdzorg.

Als achtergrond bij deze inspectieronde werden volgende wetgeving en richtlijnen gebruikt:

- BVR 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand, zoals gewijzigd
- Decreet betreffende de Rechtspositie van de Minderjarige in de Integrale Jeugdhulp <http://wvg.vlaanderen.be/rechtspositie/02-algemeen/index.htm>

- NICE guideline, Violence and Agression: short-term management in mental health, health and community setting, mei 2015
www.nice.org.uk/guidance/ng10

Volgende uitgangspunten worden voorop gesteld:

- Afzondering en separatie mogen als maatregel enkel gehanteerd worden in geval van acuut en ernstig gevaar, voor de jongere zelf of voor anderen en in geval van materiaalvernietiging.
- De indicaties voor de afzondering en separatie dienen in detail genoteerd te worden in het dossier.
- Afzondering, separatie en fixatie worden niet toegepast bij kinderen jonger dan 12 jaar.
- Er wordt geen gebruik gemaakt van de combinatie van afzondering en fixatie.
- Notities in het dossier tonen de multidisciplinaire evaluatie aan na de afzondering of separatie.
- Notities in het dossier tonen aan dat er minstens om de 30 minuten verhoogd toezicht is op de jongere in afzondering of separatie.
- Notities in het dossier tonen aan dat er minstens om de 60 minuten persoonlijk contact is door binnen gaan van een medewerker bij de jongere in afzondering of separatie.

1.2 INSPECTIEPROCES

1.2.1 Voorbereiding

In een eerste fase werd een informatiemoment met alle voorzieningen en instellingen uit deze inspectieronde georganiseerd. In dit informatiemoment werden alle voorzieningen op de hoogte gebracht van gegevens die tijdens de inspectie worden opgevraagd die misschien niet bij elke medewerker van de afdeling gekend zijn. Zorginspectie vroeg aan de voorzieningen en instellingen om deze gegevens op voorhand klaar te houden. Een lijst met deze gegevens werd ter beschikking gesteld aan alle geïnspecteerde voorzieningen en instellingen.

1.2.2 Plaatsbezoeken

De inspecties ter plaatse zijn onaangekondigd; de keuze voor onaangekondigd inspecteren heeft als meerwaarde dat we beter zicht krijgen op de dagdagelijks geleverde zorg. We zijn daarbij niet enkel geïnteresseerd in vrijheidsberovende en vrijheidsbeperkende maatregelen, maar ook in het preventief beleid en het verbeterbeleid dat gevoerd wordt.

1.2.3 Bronnen

De vaststellingen zijn gebaseerd op gesprekken met medewerkers en jongeren, op inzage in procedures en in dossiers, op inzage van cijfergegevens en vergaderverslagen.

1.2.4 Verslag

Er wordt één verslag gemaakt per organisatie. Indien meerdere afdelingen van een organisatie werden geïnspecteerd, worden de vaststellingen gebundeld per geïnspecteerde afdeling. In de conclusie op het einde van dit verslag wordt een overzicht gegeven van de sterke punten en de verbeterpunten in het beleid en de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen. Deze conclusie overstijgt de werking van de afdelingen en gaat over de volledige organisatie. Wanneer een verbeterpunt niet op heel de organisatie slaat, maar op één van de afdelingen, zal dit zo te lezen zijn in de conclusie.

Het ontwerpverslag wordt per e-mail bezorgd aan de voorziening. Vervolgens is een periode van 14 kalenderdagen voorzien om opmerkingen en bedenkingen bij de bevindingen in het inspectieverslag via een gemotiveerde reactienota te formuleren. Op basis hiervan kan het ontwerpverslag aangepast worden.

In het kader van de actieve openbaarheid zal Zorginspectie alle inspectieverslagen publiceren op de website www.departementwvg.be. Dergelijke werkwijze bevordert de transparantie over inspectieresultaten en laat toe om de aandacht voor kwaliteit en veiligheid van zorg in de geïnspecteerde instellingen en voorzieningen te verlevendigen. We hopen dat de betreffende instellingen en voorzieningen hierdoor openlijker en actiever gaan communiceren over hun toezichtresultaten en bijhorende verbeteracties.

1.2.5 Beleidsrapport

Zorginspectie maakt een beleidsrapport op bij het afronden van de inspecties m.b.t. vrijheidsbeperkende maatregelen bij jongeren in de verschillende sectoren. In dit beleidsrapport worden de belangrijkste inspectievaststellingen gegroepeerd en besproken.

Dit rapport kan een rol spelen bij het uitwerken of herwerken van het referentiekader voor de betrokken sectoren, maar ook instellingen en voorzieningen én het beleid kunnen hiermee aan de slag.

1.3 LIJST MET DEFINITIES / VERKLARENDE WOORDENLIJST

- **Vrijheidsbeperkende maatregelen** zijn alle (therapeutische of opvoedkundige) maatregelen die een beperking van de keuzevrijheid en/of de bewegingsvrijheid van de jongere inhouden, inclusief beperkingen qua contact met de buitenwereld.
- **Vrijheidsberovende maatregelen** zijn alle therapeutische of opvoedkundige maatregelen die een beperking van de bewegingsvrijheid van de jongere inhouden. Vrijheidsberoving is het ontnemen van de vrijheid om te bewegen (een sterke ruimtelijke inperking van bewegingsvrijheid), bv. door opsluiting (bv. tijdens afzondering) of door het gebruik van fixatiemateriaal.

De begrippen **vrijheidsberoving** en **vrijheidsbeperking** onderscheiden zich van elkaar in graad of intensiteit, maar verschillen niet fundamenteel. Vrijheidsbeperking is breder omschreven en omvat alle vrijheidsberoving.

- **Afzondering** is het geheel van maatregelen dat genomen wordt om een jongere onder te brengen in een daartoe speciaal voorziene afzonderingskamer, al dan niet met fixatie, indien de fysische en psychische integriteit van deze persoon of anderen acuut gevaar loopt en er geen enkel ander therapeutisch of opvoedkundig alternatief beschikbaar is.
- **Separatie** is het geheel van maatregelen dat genomen wordt om een jongere te verwijderen van de openbare ruimte op een afdeling en onder te brengen in zijn kamer of in een aparte ruimte (maar niet de afzonderingskamer) met een afgesloten deur, indien de fysische en/of psychische integriteit van de persoon of anderen acuut gevaar loopt en er geen enkel ander therapeutisch of opvoedkundig alternatief beschikbaar is.
- **Fixatie** is elke handeling of gebruik van materiaal die de bewegingsvrijheid beperkt en niet gemakkelijk kan worden verwijderd.
 - **Fysieke interventie:** direct lichamelijk contact dat de bewegingsvrijheid van een persoon beperkt, verhindert of belemmert met als doel de fysische en/of psychische integriteit van de persoon zelf of andere personen te vrijwaren. Het gaat over een interventie waarbij de persoon door meerdere hulpverleners op een deskundige (veilige en humane) wijze vastgehouden wordt om de bewegingsvrijheid sterk of volledig te beperken. Het kan gaan over het immobiliseren van de persoon (tot de zelfcontrole herwonnen is) of over op een fysiek gecontroleerde wijze de persoon (zich te laten) verplaatsen (bv. om uit de leefruimte te verwijderen of om naar de afzonderingskamer te brengen). Andere termen die worden gebruikt: manuele interventie, holding.
 - **Mechanische fixatie** is het aanwenden van mechanische hulpmiddelen, met uitzondering van ergonomische hulpmiddelen, bevestigd aan of in de directe omgeving van de jongere die de bewegingsvrijheid van de jongere beperken en die door de jongere zelf niet kunnen worden opgeheven of verwijderd.
 - **Medicamenteuze fixatie** (ook chemische fixatie genoemd) is het (acuut of chronisch) gebruik van neuroleptische, anxiolytische, sedatieve of hypnotische medicatie om het gedrag te controleren of te beheersen.
- **Dwangmedicatie** is het toedienen van medicatie (vb. kalmeringsmiddelen) zonder toestemming van de jongere.
- **Dwangbehandeling** is een behandeling die wordt toegepast op (1) een persoon die in staat is zijn toestemming te geven, maar dit weigert, of op (2) een persoon die niet in staat is toe te stemmen, maar zich tegen de behandeling verzet.
- In deze inspectieronde wordt **time-out** gedefinieerd als het geheel van maatregelen die genomen worden om voor een beperkte tijd een jongere te verwijderen van de openbare ruimte op een afdeling en onder te brengen in zijn kamer of in een aparte ruimte met niet-afgesloten deur.
- **Afzonderingskamer** = een specifiek ingerichte ruimte die gebruikt wordt voor het opsluiten van een jongere die een ernstig gevaar vormt voor zichzelf en/of anderen en met de bedoeling probleemgedrag te controleren.
- **Time-out kamer** = een specifieke ruimte met niet-afgesloten deur die gebruikt wordt om een jongere een beperkte tijd in onder te brengen.

- Een **comfortroom** is een prettig ingerichte kamer die op vrijwillige basis gebruikt kan worden door jongeren wanneer zij zich angstig, onrustig of boos voelen. Een comfortroom is geen alternatief voor afzondering maar een ruimte waar jongeren tot rust kunnen komen en zich even af kunnen zonderen van de drukte van de afdeling.
- Een **jongere** is een persoon jonger dan 18 jaar of 21 jaar (indien vrijwillig verlengde hulpverlening werd aangevraagd).
- Een **signaleringsplan of crisisplan of time-outplan** is een hulpmiddel om in een vroeg stadium een dreigende (agressie)aanval te herkennen en te voorkomen. Het omschrijft wat de jongere, zijn omgeving en hulpverleners kunnen doen om een crisissituatie te voorkomen. De jongere leert m.b.v. zijn signalerings-, crisis- of time-outplan zijn gedrag onder controle te krijgen doordat hij vroeg herkenning krijgt van zijn waarschuwingssignalen. Dergelijk plan bevat minstens:
 - de concrete omschrijving van signalen of vroege voortekenen,
 - de mogelijke acties of stabiliserende maatregelen in de verschillende fasen,
 - wat de jongere of zijn omgeving kan doen,
 - wat hulpverleners kunnen doen.

2 SITUERING VAN DE VOORZIENING

't Pasrel beschikt over volgende afdelingen:

Naam afdeling	Adres afdeling	Opnamecapaciteit afdeling
Afdeling Halle	Lenniksesteenweg 619, 1500 Halle	*
Afdeling Vilvoorde	Schaarbeeklei 130, 1800 Vilvoorde	*
Afdeling Schaarbeek	Emile Zolalaan 50, 1030 Schaarbeek	*

*Sinds de modulering van de integrale jeugdhulp en de portefeuillefinanciering van de OOC's werd 't Pasrel vzw in zijn globaliteit erkend - niet meer voor de 3 deelwerkingen apart- voor 35 modules diagnostiek en 22 modules verblijf in functie van diagnostiek (of 22 residentiële plaatsen en 13 ambulante plaatsen).

Dit verslag bevat de vaststellingen van de inspectie uitgevoerd in de afdelingen Halle, Vilvoorde en Schaarbeek.

3 AFDELING HALLE

3.1 ERKENNINGSGEGEVENS

Naam leefgroep	Opnamecapaciteit leefgroep	Profiel/finaliteit leefgroep (indien aanwezig)	Minimum en maximum leeftijd jongeren
1 leefgroep	*	Leeftijd is het enige criterium om de jongeren op te splitsen in 2 groepen.	0-18 jaar (Residentieel : 0-12 jaar / Ambulant : 0- 18 jaar)

*Sinds de modulering van de integrale jeugdhulp en de portefeuillefinanciering van de OOC's werd 't Pasrel vzw in zijn globaliteit erkend - niet meer voor de 3 deelwerkingen apart- voor 35 modules diagnostiek en 22 modules verblijf in functie van diagnostiek (of 22 residentiële plaatsen en 13 ambulante plaatsen).

3.2 BEZETTING DAG VAN DE INSPECTIE

Aantal jongeren opgenomen*	7
Aantal opgenomen jongeren (jonger dan 18j)	7
Aantal < 12j	7
Aantal jongeren opgenomen door beslissing van de jeugdrechter	7

* residentieel

4 AFDELING HALLE

4.1 PREVENTIEF BELEID

De beperking van vrijheidsberoving tot uitzonderlijke en kortdurende interventies is mogelijk wanneer er gekozen wordt voor een breder beleid van preventie van conflicten.

Agressie voorkomen en conflictpreventie kunnen op verschillende manieren en niveaus aandacht krijgen. Voorbeelden daarvan zijn:

- Inspraak van jongeren, hun familie en naasten in de jeugdhulp is een belangrijk basisaspect voor kwaliteitsvolle hulpverlening: niet enkel de betrokkenheid bij de individuele behandeling, zoals bij het opstellen en evalueren van het handelingsplan/oriëntatieverslag, maar breder gezien ook de participatie op het beleidsniveau.
- Het verbeteren van de ervaringen van jongeren: de leefregels die gehanteerd worden, waaronder de mogelijkheden tot contact met buitenwereld, kunnen een effect hebben op het ontstaan en de preventie van conflicten. De aandacht voor ervaringen van jongeren- is een belangrijke voorwaarde tot verbetering.
- De bestaffing en de infrastructuur kunnen het gebruik van alternatieven en de mogelijkheden qua de-escalatie beïnvloeden.
- Een aanbod van sessies agressiebeheersing, zelfcontrole en regulatievaardigheden voor jongeren en hun context.
- Er zijn studies in de gezondheidszorg die aantonen dat het gebruik van signalerings-, crisis- of time-outplannen een daling kan teweeg brengen in het aantal agressie-incidenten. Een signalerings-, crisis- of time-outplan is een hulpmiddel om in een vroeg stadium een dreigende escalatie te herkennen en te voorkomen. Het omschrijft wat de jongere, zijn omgeving en hulpverleners kunnen doen om een crisissituatie te voorkomen. De jongere leert m.b.v. zijn signalerings-, crisis- of time-outplan zijn gedrag onder controle te krijgen doordat hij vroeg herkenning krijgt van zijn waarschuwingssignalen.
- Een vormingsbeleid dat gericht is op preventie van conflict, agressiepreventie en de-escalatie, op het gebruik van alternatieven en op het veilig uitvoeren van interventies.
- De opvang na incidenten waarbij debriefing met alle betrokkenen en een herstelgesprek belangrijke facetten zijn.

4.1.1 Agressiepreventiebeleid

4.1.1.1 Signaleringsplannen/crisisplannen/ time-outplannen

werkwijze

De voorziening/instelling werd bevraagd of ze gebruik maken van signalisatie-, crisis- of timeoutplannen. Deze signalisatie-, crisis- of timeoutplannen dienen minstens de volgende 4 aspecten te bevatten:

- een concrete omschrijving van signalen of vroege voortekenen
- de mogelijke acties / stabiliserende maatregelen in verschillende fasen
- wat de jongere kan doen
- wat hulpverleners kunnen doen

Indien de voorziening werkt met dergelijke plannen werden 5 jongerendossiers ingekeken om het gebruik van signalerings-, crisis- of time-outplannen na te gaan.

De betreffende jongeren zijn bij voorkeur meer dan 1 maand opgenomen in de voorziening/instelling. (Indien de voorziening of instelling afspraken heeft betreffende de termijn waarin signalerings-, crisis- of time-outplannen worden opgemaakt, dan wordt die termijn genomen).

Indien de voorziening aangeeft niet te werken met signalisatie-, crisis- of timeoutplannen met de vereiste elementen dan wordt aan de voorziening gevraagd hun werkwijze op vlak van preventie op individueel niveau verder toe te lichten.

Vaststellingen

't Pasrel Halle geeft in de bevraging aan geen gebruik te maken van signalerings-, crisis- of time-outplannen.

Toelichting:

't Pasrel Halle maakt geen gebruik van signaleringsplannen maar zet in op de preventieve aanpak en de methodiek van het geweldloos verzet:

- Binnen het team wordt gebruikt gemaakt van de '3 mandenoefening', hierbij wordt het gedrag van iemand uit de leefgroep over een bepaalde periode bekeken en worden gedragingen, waarop gereageerd dient te worden opgelijst. Het team spreekt de gepaste reacties op het gestelde gedrag af.
- Ook de procedure agressie geeft richting aan de preventieve aanpak op individueel niveau.
- Met de jongeren zelf wordt besproken wat kan helpen als het hem of haar teveel wordt. De individuele afspraken tussen begeleider en jongere en de eventuele aanpak/reactie op signalen zijn gekend door de begeleiding.
- Afspraken rond gedrag/preventieve aanpak worden op diverse plaatsen genoteerd (o.a. in verslagen, dossiers, schema's, ...).

Werkt de voorziening met signalerings-, crisis- of time-outplannen die de 4 vooropgestelde elementen bevatten?	neen
Aantal dossiers gecontroleerd op de aanwezigheid van signalerings-, crisis- of time-outplannen.	0
Aantal dossiers met een signalerings-, crisis- of time-outplan.	0

4.1.1.2 De-escalatie

Werkwijze

De infrastructuur werd tijdens het afdelingsbezoek bekeken. Hierbij werd vooral aandacht geschonken aan over welke infrastructuur de voorziening beschikt om agressie te vermijden.

De bestaffing en de mogelijkheid om extra hulp in te roepen van collega's bij noodgevallen (24 u op 24 u) werd bevestigd. Verwacht wordt dat in noodgevallen binnen de 15 minuten ondersteuning kan geboden worden.

Er werd bevestigd of er in het ondersteuningsaanbod voor jongeren sessies worden georganiseerd over agressiebeheersing, zelfcontrole of regulatievaardigheden en of er in het ondersteuningsaanbod voor ouders van jongeren opvoedingsondersteuning voorzien is specifiek gericht naar omgaan met moeilijk gedrag, agressiepreventie en crisisinterventie.

Vaststellingen

De voorziening beschikt over volgende soorten jongerenkamers:

Aantal eenpersoonskamers	Aantal tweepersoonskamers	Aantal meerpersoonskamers (>2)
9	0	0

1 extra kamer wordt momenteel ingericht (voor kinderen met leeftijd 0-3 jaar).

Daarnaast is volgende Infrastructuur voorhanden om de-escalatie mogelijk te maken:

Alle jongeren beschikken over een eigen eenpersoonskamer. De voorziening beschikt over een grote tuin en 2 spreekkamers waar jongeren zich kunnen terugtrekken.

Extra opmerking infrastructuur :

- De trap welke leidt naar de tuin/terras, overbrugt een hoogte van ongeveer 50 cm. Deze trap is onveilig voor kleine kinderen. Er is geen leuning en de trap is zeer smal en is aan vervanging toe (versleten, ruw hout, scherpe randen). Ook het terras ligt niet egaal en vormt een potentieel risico voor de allerkleinsten. De begeleiding geeft aan dit probleem te kennen en heeft reeds offertes opgevraagd voor de heraanleg van trap en terras.

Overdag kan in geval van nood volgende extra hulp opgeroepen worden: overdag zijn er vanaf 4 kinderen (of vanaf 3 bij heel 'drukke' kinderen) 2 begeleiders aanwezig. Tot 3 kinderen is er in principe slechts één begeleider aanwezig.

't Pasrel te Halle huisvest ook de "centrale diensten" (=kwaliteitscoördinator, de directeur en de administratie). Overdag is er steeds tijdig extra hulp mogelijk (binnen 15 min). Vastgelegde afspraken rond het hulp bieden overdag en 's nachts zijn geformaliseerd door de procedure/afspraken crisisGSM en de procedure/afspraken noodknop. Afspraken rond het bijspringen/hulp bieden door de administratie zijn niet geformaliseerd.

's Nachts is er 1 personeelslid aanwezig op de afdeling.

In geval van nood kan extra hulp opgeroepen worden via de crisisGSM (dit is een permanentie systeem, in eerste instantie is dit voor mondelinge assistentie, bij ernstige crisis kan dit personeelslid ook ter plaatse komen). De afspraak binnen 't Pasrel is binnen het uur ter plaatse zijn.

Extra hulp kan niet over 24 u beschikbaar zijn binnen de 15 minuten.

Er is geen verpleegkundige oproepbaar of aanwezig in de voorziening. Elk huis beschikt wel over een EHBO-verantwoordelijke. Jaarlijks worden de EHBO technieken heropgefrist voor alle personeelsleden.

In het ondersteuningsaanbod zijn geen sessies zelfcontrole / regulatievaardigheden / agressiebeheersing voorzien voor jongeren. Indien er nood is aan dergelijke sessies wordt dit als advies omschreven en wordt doorverwezen naar een gepast aanbod o.a. Rots en Water.

In het ondersteuningsaanbod zijn geen sessies opvoedingsondersteuning voor ouders van jongeren over omgaan met moeilijk gedrag / agressiepreventie / de-escalatie voorzien. Indien er nood is aan dergelijke sessies/ondersteuning wordt dit als advies omschreven en wordt doorverwezen naar een gepast aanbod.

4.1.2 Het verbeteren van ervaringen van de jongeren

4.1.2.1 Leefregels

Werkwijze

Tijdens de inspectie werden de leefregels bevraagd bij personeelsleden en jongeren en werden de infobrochures ingekeken.

- Welke leefregels zijn er die invloed hebben op de vrijheid van jongeren ?
- Welke informatie krijgen de jongeren en hun ouders over de leefregels?
- Welke controles gebeuren er?
- Zijn er procedures opgemaakt voor de verschillende controles die er gebeuren?

Vaststellingen

Er zijn algemeen geldende leefregels en leefregels op maat van de jongeren.

De algemeen geldende leefregels worden schriftelijk toegelicht.

Volgende (vrijheidsbeperkende) leefregels zijn van toepassing:

- Verplichte kamermomenten (met open deur)
- Beperkende regels i.v.m. bezoek op eigen kamer (jongeren mogen niet bij elkaar op de kamer komen)

Volgende controles gebeuren op de afdeling:

- kamercontrole

Voor alle controles die gebeuren zijn procedures opgemaakt. Er zijn procedures opgemaakt (overkoepeld voor de 3 huizen van 't Pasrel) welke niet (of slechts heel uitzonderlijk) worden toegepast in 't Pasrel Halle.

Niet alle leefregels zijn schriftelijk beschreven.

Over volgende regels ontbreekt schriftelijke informatie voor jongeren:

- Beperkende regels i.v.m. bezoek op eigen kamer.
- Beperkende regels ivm telefoongesprekken (telefoongesprekken moeten steeds verlopen via de luidspreker en doorgaan in de spreekkamer, zodat de begeleider af en toe kan meeluisteren en kan interveniëren wanneer het gesprek ontspoot).

Aantal bevraagde jongeren	3
Aantal jongeren die aangeven dat de leefregels duidelijk zijn	3

4.1.2.2 Contact met de buitenwereld

Werkwijze

Jongeren werden tijdens de inspectie bevraagd over de mogelijkheden die er zijn qua contact met de buitenwereld. Daarnaast werden de onthaalbrochure en het document met de leefregels opgevraagd. Indien niet alle informatie hierin werd teruggevonden werden medewerkers hierrond bevraagd.

Vaststellingen

Contact met de buitenwereld is mogelijk op volgende manieren:

- Bezoek: als algemeen principe wordt de mogelijkheid tot dagelijks bezoek vooropgesteld. Dit is wegens de problematiek (betrokkenheid, verbod jeugdrechtbank, ...) niet steeds mogelijk. De voorziening zet in op betrokkenheid van ouders of belangrijke derden gedurende de week dmv het 'meedraaien' in de zorg van hun kinderen (o.a. bad geven, eten geven, ...). Bezoekregelingen worden steeds op maat van het kind opgemaakt. De voorziening hanteert geen vaste bezoeken.
- Telefonisch contact : de voorziening beschikt over een vaste telefoon en 2 GSM's. Jongeren kunnen dagelijks telefoneren naar hun ouders/belangrijke derden. Voor de meeste kinderen wordt een individueel schema opgemaakt. Jongeren die over een eigen GSM beschikken , mogen hun eigen GSM gebruiken.
- Post / Contact via mail / elektronische berichten / skype / toegang WIFI: de voorziening beschikt over een computer die enkel voor spelletjes gebruikt kan worden. Mail,skype, WIFI is niet voorzien in de voorziening.
- Uitgangsmogelijkheden (onder begeleiding van familie / alleen): indien mogelijk kunnen jongeren op weekend/daguitstap gaan. Uitgaansmogelijkheden worden gradueel op maat van de jongere opgesteld.

Besluit:

Er is dagelijks contact met de buitenwereld mogelijk.

Bij jongeren met een contactverbod voor de ouders wordt gezocht naar andere belangrijke derden.

Aantal bevroagde jongeren	3
Aantal jongeren die aangeven dat er dagelijks contactmogelijkheden met vrienden/familie zijn	3

4.1.3 Betrokkenheid van jongeren

Werkwijze

De organisatie werd bevroagd over de manieren waarop jongeren betrokken worden bij beleidsmatige aspecten van de hulpverlening.

Jongeren werd gevraagd of ze een handelings – of begeleidingsplan hebben, of ze uitgenodigd worden op een multidisciplinaire bespreking van hun begeleidingsplan en of hun ouders hierop uitgenodigd worden.

Vaststellingen

Jongeren worden beleidsmatig betrokken:

- De voorziening maakt gebruik van een ideeënbus. Elke week zitten hier enkele verzoeken in van de jongeren (o.a. aanpassing leefregel, voorstellen van nieuwe activiteiten, ...). Deze verzoeken worden besproken op de teamvergaderingen. De leefregel 'het uur van slapengaan' werd op deze manier aangepast en nieuwe activiteiten worden indien mogelijk gepland en uitgevoerd.

Jongeren worden betrokken in hun individueel traject: De jongeren worden sterk betrokken bij verschillende adviesgesprekken. Hun reacties en mening wordt mee opgenomen in de verslaggeving. Momenteel is men aan het testen of jongeren ook zelf een stuk kunnen schrijven voor het formele eind-adviesverslag.

Aantal bevroegde jongeren	3
Aantal jongeren die aangeven dat ze een handelingsplan/oriëntatieverslag hebben	3
Aantal jongeren die aanwezig waren op een handelingsplanbespreking of bespreking oriëntatieverslag	3
Aantal jongeren van wie een ouder/context aanwezig was op een behandelplanbespreking/bespreking oriëntatieverslag	3

4.1.4 Inscholing van nieuwe medewerkers

Werkwijze

Het inscholingsprogramma voor nieuwe medewerkers werd opgevraagd tijdens de inspectie. Er werd gevraagd hoeveel maal per jaar er een inscholingsprogramma georganiseerd wordt.

Er werd in dit programma bekeken of er tijdens de inscholing tijd werd besteed aan vorming over:

- Agressiepreventie of de-escalatie
- Signalerings-, crisis- of time-outplannen
- Het inoefenen van afzonderingstechnieken (indien van toepassing)

Vaststellingen

Aantal keer dat het inscholingsprogramma in 2016 werd georganiseerd: Alle personeelsleden volgden een 3-daagse opleiding rond geweldloosverzet in 2015. Elk jaar is er een opfrisdag voorzien. Er zijn 3 agressiecoachen opgeleid, eentje in elk huis. Deze agressiecoachen geven de opleiding aan de nieuwkomers.

Het inscholingsprogramma bevat	
Agressiepreventie/de-escalatie	Ja
Signalerings-, crisis- of time-outplannen	Neen
Afzonderingstechnieken inoefenen	NVT

4.1.5 Opvang na incidenten

Werkwijze

Er werd gevraagd aan de voorziening om cijfers die bijgehouden worden rond agressie-incidenten voor te leggen. Tijdens de inspectie werd bevroegd of er een debriefing/herstelgesprek gebeurt na agressie-incidenten en met wie dit gebeurt. Er werd nagevraagd of er een specifiek team/ een specifiek aanspreekpersoon voorzien is voor psychologische opvang van medewerkers na ernstige incidenten.

Er werd een voorbeeld opgevraagd van een incidentanalyse met verslaggeving van een agressie-incident.

Jongeren werden gevraagd of ze geïnformeerd waren over de maatregelen die bij ernstige agressie-incidenten worden genomen.

Vaststellingen

Medewerkers geven aan dat er na ernstige agressie-incidenten steeds een debriefing/herstelgesprek gebeurt:

- Binnen het team
- Met jongere zelf
- Met medejongeren
- Met familie

Er is een specifiek team/ aanspreekpersoon voorzien voor psychologische opvang van medewerkers na ernstige incidenten. In eerste instantie wordt beroep gedaan op de collega's (o.a. debriefing coördinator/supervisor) voor meer gespecialiseerde psychologische opvang doet men via de supervisor beroep op de dienst slachtofferhulp.

Aantal geregistreerde agressie-incidenten in 2016	0
Aantal tussenkomsten van het opvangteam/ aanspreekpersoon na ernstige agressie-incidenten	0

De cijfers van het aantal geregistreerde agressie-incidenten zijn een onderregistratie. Niet alle agressieincidenten worden volgens de daartoe bestemde formulieren geregistreerd en doorgestuurd naar de directeur welke instaat voor het verzamelen van alle agressie-incidenten.

Een incident-analyse met verslaggeving van een agressie-incident kon aangetoond worden. Voor een volledig beeld van agressie-incidenten (beschrijving, analyse met inbegrip van verbeteracties) dient men wel op verschillende plaatsen in het dossier de informatie te verzamelen (teamverslagen, stafverslagen).

4.2 AFZONDERING EN SEPARATIE

4.2.1 **Beleid en Procedure**

Werkwijze

De cijfers van 2016 m.b.t. afzondering en separatie werden opgevraagd (indien registratie). De procedure / visietekst voor afzondering en separatie werd opgevraagd en nagezien (indien er een procedure kan voorgelegd worden, *zoniet kan tijdens de inspectie nagevraagd worden of er mondelinge afspraken zijn rond afzondering en separatie en zo ja welke*).

Indien er wordt afgezonderd/ gesepareerd dan is een procedure of visietekst vereist die volgende vereiste elementen bevat:

- De definitie van afzondering en separatie (= minstens afgesloten deur van de kamer vernoemd)
- Zo weinig mogelijk
- Zo kort mogelijk
- Proportionaliteit: minst ingrijpende maatregel/graduele aanpak/gefaseerde manier
- Indicaties en tegenindicaties
- Alternatieven
- Eindverantwoordelijke
- Wie mag uitvoeren?
- Toezicht: frequentie en vorm
 - minstens om de 30 minuten toezicht op de jongere in afzondering of separatie.
 - minstens om de 60 minuten persoonlijk contact door binnen gaan van een medewerker bij de jongere in afzondering of separatie.
- Frequentie van evaluatie
- Welke notities in het dossier / register

Indien een procedure vereist is dient ook rekening gehouden te worden met volgende richtlijnen: Er werd in de procedure nagegaan of rekening wordt gehouden met volgende richtlijnen:

- Afzondering en separatie zijn niet toegestaan onder 12 jaar.

- De redenen voor afzondering en separatie volgens de procedure zijn beperkt tot acuut gevaar voor zichzelf of acuut gevaar voor anderen.

Indien er afgezonderd of gesepareerd worden moeten jongeren en familie hierover geïnformeerd worden. De infobrochure rond afzondering en separatie voor kinderen/jongeren en voor familie/naasten werd opgevraagd.

Vaststellingen

Er werd de voorbije drie jaar geen enkele jongere afgezonderd of gesepareerd.

Er is geen afzonderingskamer op de afdeling

Er gebeuren geen separaties op kamers van jongeren.

Er is bijgevolg geen uitgeschreven procedure / visietekst voor afzondering en separatie.

4.2.2 Toepassing in de praktijk

Werkwijze

Indien er afzonderingen of separaties gebeuren dan werd nagegaan of ze in het register worden genoteerd: De registers van een steekproef van jongeren in afzondering en separatie van het voorbije jaar werden gecontroleerd. Er werd nagegaan of de registraties minstens volgende gegevens bevat:

- identificatie jongere
- datum
- beginuur
- einduur
- reden van afzondering of separatie
- bewijs van afstemming of overleg (procedure voor afzondering)

Er werd gekeken naar de reden voor afzondering of separatie, de duur van de afzondering of separatie, de eventuele extra maatregelen en naar de notities over toezicht tijdens de afzondering of separatie.

Vaststellingen

Er wordt in de praktijk niet afgezonderd. Er wordt bijgevolg geen register bijgehouden over afzonderingen.

4.2.3 Infrastructuur van de afzonderingskamer

Werkwijze

Alle ruimtes die gebruikt worden voor afzondering en separatie werden gecontroleerd. Indien jongerenkamers ook gebruikt worden voor afzondering en separatie dienen ze ook te voldoen aan onderstaande veiligheidsrichtlijnen.

Volgende aspecten van de infrastructuur werden gecontroleerd:

- veiligheid inzake automutilatie / verhanging,
- rookdetectie,
- een beloproepsysteem dat steeds bereikbaar is (ook voor gefixeerde jongeren indien fixatie wordt toegepast),
- de mogelijkheid tot visueel toezicht,
- een (aan de doelgroep aangepaste) klok,

- voldoende privacy,
- daglicht.

Vaststellingen

Er is geen afzonderingsruimte of separatuieruimte

4.3 FIXATIE

4.3.1 **Beleid en Procedures**

Werkwijze

Er werd aan de voorziening gevraagd of en zo ja welke fixaties worden toegepast in de voorziening: mechanische fixatie, fysieke interventie en medicamenteuze fixatie.

Indien de voorziening fixeert werden de cijfers van 2016 m.b.t. fixatie opgevraagd.

Indien de voorziening fixeert werd de procedure/visietekst voor fixatie opgevraagd tijdens de inspectie (indien geen fixaties gebruikt worden in de voorziening, is uiteraard geen procedure vereist).

Er werd nagegaan of deze procedure / visietekst alle vereiste elementen bevat:

- De definitie van fixatie (mechanische fixatie, fysieke interventie en medicamenteuze fixatie: indien toegepast)
- Zo weinig mogelijk
- Zo kort mogelijk
- Indicaties en tegenindicaties
- Alternatieven
- Eindverantwoordelijke
- Wie mag uitvoeren?
- Toezicht: frequentie en vorm
- Frequentie van evaluatie
- Welke notities in het dossier / register
- Indien medicamenteuze fixatie wordt toegepast: hoe gebeurt het (omschrijving geven)
 - Wordt de medicatie veilig bewaard
 - Registreert men als dit wordt toegediend
 - Gebeurt er regelmatig een evaluatie?
 - Wordt instemming van de jongere gevraagd (of bij toediening of bij opmaak van handelings- of signaleringsplan)

Er werd nagegaan of de procedure conform de richtlijnen is:

- De combinatie van mechanische fixatie en afzondering is niet toegelaten.
- Mechanische fixatie is niet toegestaan onder 12 jaar.
- De redenen voor fixatie volgens de procedure zijn beperkt tot acuut gevaar voor zichzelf of acuut gevaar voor anderen.

Vaststellingen

In de bevraging geeft men aan:

- geen mechanische fixatie toe te passen
- geen medicamenteuze fixatie toe te passen.
- geen fysieke interventie toe te passen

Cijfers fixatie 2016

Aantal mechanische fixaties	NVT
Aantal jongeren mechanisch gefixeerd	NVT
Gemiddelde fixatieduur (mechanisch)	NVT
Aantal medicamenteuze fixaties	NVT
Aantal fysieke interventies	NVT

Er is geen uitgeschreven procedure / visietekst fixatie en fysieke interventie gezien niet van toepassing in de voorziening.

3.3.2. Toepassing in de praktijk

Werkwijze

Tijdens de inspectie werd gevraagd welk fixatiemateriaal ter beschikking is (ongeacht of er ja dan neen gefixeerd wordt). Dit materiaal werd bekeken tijdens de inspectie.

Er werden een aantal dossiers van jongeren die mechanisch gefixeerd werden gecontroleerd.

Er werd gekeken naar de leeftijd van de betreffende jongere (jonger of ouder dan 12 jaar), de duur van fixatie en het type fixatiemiddel.

Vaststellingen

De afdeling beschikt niet over fixatiematerialen.

4.4 VERBETERBELEID

Registratiesystemen dienen als basis voor veiligheids- en kwaliteitsmonitoring.

Verder is het engagement van de verschillende bestuursniveaus belangrijk in de vermindering van het aantal vrijheidsbeperkende maatregelen.

4.4.1 Verzamelen van informatie

4.4.1.1 Preventief klimaat

Werkwijze

Er werd gevraagd over welke onderwerpen de voorbije 5 jaar evaluaties gebeurden:

- Leefregels van de afdelingen (we verwachten hier een globale evaluatie van alle leefregels)
- Ervaringen van jongeren, familie en medewerkers
- Registraties van afzonderingen

De verslaggeving van deze evaluaties werd opgevraagd. Er werd nagekeken of de voorzieningen aan de slag zijn gegaan met deze evaluaties.

Vaststellingen

Er kon niet aangetoond worden dat de leefregels (de voorbije 5 jaar) geëvalueerd werden door:

- Medewerkers: Leefregels worden regelmatig besproken (team en stafvergaderingen). Momenteel is de bespreking van de leefregels nog teveel gelinkt aan individuele cases, omwille van een ad hoc-situatie of aangegeven vanuit de ideeënbuis. Een systematiek waarbij alle leefgroepregels jaarlijks worden overlopen en geëvalueerd kan duidelijker geïnstalleerd worden.
- Jongeren : op de eindevaluatie/tevredenheidsmetingen voor jongeren wordt wel gevraagd naar evaluatie van de leefregels en de duidelijkheid ervan. Dit betreft echter geen globale evaluatie van alle leefregels.
- Ouders: op de eindevaluatie/tevredenheidsmetingen voor ouders wordt wel gevraagd naar evaluatie van de leefregels en de duidelijkheid ervan. Dit betreft echter geen globale evaluatie van alle leefregels.

Er kon aangetoond dat de voorziening op een doordachte wijze omgaat met de evaluaties.

Er gebeurde de laatste 5 jaar een medewerkerstevredenheidsmeting op deze afdeling : in 2016 d.m.v. medewerkerstevredenheidsmeting.

Er gebeurde de voorbije 5 jaar een jongerentevredenheidsmeting op deze afdeling : Jaarlijks d.m.v. een tevredenheidsmeting op het einde van de begeleiding.

Er gebeurde de laatste 5 jaar een tevredenheidsmeting bij familie/naasten op deze afdeling : Jaarlijks d.m.v. een tevredenheidsmeting op het einde van de begeleiding.

4.4.1.2 Agressie-incidenten, afzonderen, separeren en fixeren

Werkwijze

Er werd aan de voorziening gevraagd of agressie-incidenten worden geregistreerd. De cijfergegevens van de registraties hiervan werden opgevraagd.

Indien de voorziening afzondert, separeert of fixeert dan worden de cijfergegevens van de registraties opgevraagd.

Vaststellingen

Agressie-incidenten worden in de afdeling geregistreerd.

Volgens de gesprekspartners en de visie van 't Pasrel worden ernstige agressie-incidenten geregistreerd. Voor 2016 waren er 0 registraties terwijl er wel een agressie beschrijving/analyse kon voorgelegd worden. Het is niet duidelijk wanneer agressie-incidenten worden geregistreerd.

Vermits er geen afzonderingen, separaties of fixaties zijn, is registratie niet van toepassing.

4.4.2 Analyse en bespreking van het beschikbaar materiaal

Werkwijze

Tijdens de inspectie werd verslaggeving opgevraagd over de bespreking van de beschikbare analyserapporten op de verschillende beleidsniveaus (afdeling, directie, Raad van Bestuur):

- Cijfers rond agressie-incidenten
- Cijfers rond afzondering/separatie
- Cijfers over fixaties (inclusief fysieke interventie)

Vaststellingen

Er kon niet aangetoond worden dat er in 2016 een analyserapport werd gemaakt over agressie-incidenten.

De voorziening of instelling kan aantonen dat volgende cijfers besproken worden op de verschillende beleidsniveaus:

	afdeling	directie	Raad van Bestuur
cijfers over agressie-incidenten	Neen	Neen	Neen
cijfers over afzondering / separatie	NVT	NVT	NVT
Cijfers over fixatie	NVT	NVT	NVT

Agressie-incidenten worden wel case per case besproken per huis en over de 3 huizen van 't Pasrel heen. Er is geen analyse rapport dat in zijn globaliteit en op geaggregeerd niveau kan besproken worden (cijfers, schommelingen, afwijkingen, trends, oorzaken...).

5 AFDELING VILVOORDE

5.1 ERKENNINGSGEGEVENS

Naam leefgroep	Opname-capaciteit leefgroep	Profiel/finaliteit leefgroep (indien aanwezig)	Minimum en maximum leeftijd jongeren
1 Leefgroep	*	Leeftijd is het enige criterium om de jongere op te splitsen in 2 groepen.	3-18 jaar

*Sinds de modulering van de integrale jeugdhulp en de portefeuillefinanciering van de OOC's werd 't Pasrel vzw in zijn globaliteit erkend - niet meer voor de 3 deelwerkingen apart- voor 35 modules diagnostiek en 22 modules verblijf in functie van diagnostiek (of 22 residentiële plaatsen en 13 ambulante plaatsen).

5.2 BEZETTING DAG VAN DE INSPECTIE

Aantal jongeren opgenomen*	6
Aantal opgenomen jongeren (jonger dan 18j)	6
Aantal < 12j	4
Aantal jongeren opgenomen door beslissing van de jeugdrechter	4

* residentieel

6 AFDELING VILVOORDE

6.1 PREVENTIEF BELEID

De beperking van vrijheidsberoving tot uitzonderlijke en kortdurende interventies is mogelijk wanneer er gekozen wordt voor een breder beleid van preventie van conflicten.

Agressie voorkomen en conflictpreventie kunnen op verschillende manieren en niveaus aandacht krijgen.

Voorbeelden daarvan zijn:

- Inspraak van jongeren, hun familie en naasten in de jeugdhulp is een belangrijk basisaspect voor kwaliteitsvolle hulpverlening: niet enkel de betrokkenheid bij de individuele behandeling, zoals bij het opstellen en evalueren van het handelingsplan/oriëntatieverslag, maar breder gezien ook de participatie op het beleidsniveau.
- Het verbeteren van de ervaringen van jongeren: de leefregels die gehanteerd worden, waaronder de mogelijkheden tot contact met buitenwereld, kunnen een effect hebben op het ontstaan en de preventie van conflicten. De aandacht voor ervaringen van jongeren- is een belangrijke voorwaarde tot verbetering.
- De bestaffing en de infrastructuur kunnen het gebruik van alternatieven en de mogelijkheden qua de-escalatie beïnvloeden.
- Een aanbod van sessies agressiebeheersing, zelfcontrole en regulatievaardigheden voor jongeren en hun context.
- Er zijn studies in de gezondheidszorg die aantonen dat het gebruik van signalerings-, crisis- of time-outplannen een daling kan teweeg brengen in het aantal agressie-incidenten. Een signalerings-, crisis- of time-outplan is een hulpmiddel om in een vroeg stadium een dreigende escalatie te herkennen en te voorkomen. Het omschrijft wat de jongere, zijn omgeving en hulpverleners kunnen doen om een crisissituatie te voorkomen. De jongere leert m.b.v. zijn signalerings-, crisis- of time-outplan zijn gedrag onder controle te krijgen doordat hij vroeg herkenning krijgt van zijn waarschuwingssignalen.
- Een vormingsbeleid dat gericht is op preventie van conflict, agressiepreventie en de-escalatie, op het gebruik van alternatieven en op het veilig uitvoeren van interventies.
- De opvang na incidenten waarbij debriefing met alle betrokkenen en een herstelgesprek belangrijke facetten zijn.

6.1.1 Agressiepreventiebeleid

6.1.1.1 Signaleringsplannen/crisisplannen/ time-outplannen

werkwijze

De voorziening/instelling werd bevraagd of ze gebruik maken van signalisatie-, crisis- of timeoutplannen.

Deze signalisatie-, crisis- of timeoutplannen dienen minstens de volgende 4 aspecten te bevatten:

- een concrete omschrijving van signalen of vroege voortekenen
- de mogelijke acties / stabiliserende maatregelen in verschillende fasen
- wat de jongere kan doen
- wat hulpverleners kunnen doen

Indien de voorziening werkt met dergelijke plannen werden 5 jongerendossiers ingekeken om het gebruik van signalerings-, crisis- of time-outplannen na te gaan.

De betreffende jongeren zijn bij voorkeur meer dan 1 maand opgenomen in de voorziening/instelling. (Indien de voorziening of instelling afspraken heeft betreffende de termijn waarin signalerings-, crisis- of time-outplannen worden opgemaakt, dan wordt die termijn genomen).

Indien de voorziening aangeeft niet te werken met signalisatie-, crisis- of timeoutplannen met de vereiste elementen dan wordt aan de voorziening gevraagd hun werkwijze op vlak van preventie op individueel niveau verder toe te lichten.

Vaststellingen

000C 't Pasrel geeft in de bevraging aan geen gebruik te maken van signalerings-, crisis- of time-outplannen.

Toelichting:

't Pasrel maakt geen gebruik van signaleringsplannen maar zet in op de preventieve aanpak en de methodiek van het geweldloos verzet:

- Tijdens het onthaal (en doorheen de opvang/begeleiding) worden de jongeren en hun context (ouders, naasten, ...) bevraagd over wat ondersteunend kan werken bij onrust, agressieopbouw en frustratie. Mogelijke aanpak wordt reeds op dit niveau afgesproken. Afspraken worden in de dossiers genoteerd.
- Binnen het team wordt gebruikt gemaakt van de '3 manden oefening', hierbij wordt het gedrag van iemand uit de leefgroep over een bepaalde periode bekeken en worden gedragingen, waarop gereageerd dient te worden opgelijst. Het team spreekt de gepaste reacties op het gestelde gedrag af.
- Ook de procedure agressie geeft richting aan de preventieve aanpak op individueel niveau.

Werkt de voorziening met signalerings-, crisis- of time-outplannen die de 4 vooropgestelde elementen bevatten?	<i>neen</i>
Aantal dossiers gecontroleerd op de aanwezigheid van signalerings-, crisis- of time-outplannen.	0
Aantal dossiers met een signalerings-, crisis- of time-outplan.	0

6.1.1.2 De-escalatie

Werkwijze

De infrastructuur werd tijdens het afdelingsbezoek bekeken. Hierbij werd vooral aandacht geschonken aan over welke infrastructuur de voorziening beschikt om agressie te vermijden.

De bestaffing en de mogelijkheid om extra hulp in te roepen van collega's bij noodgevallen (24 u op 24 u) werd bevraagd. Verwacht wordt dat in noodgevallen binnen de 15 minuten ondersteuning kan geboden worden.

Er werd bevraagd of er in het ondersteuningsaanbod voor jongeren sessies worden georganiseerd over agressiebeheersing, zelfcontrole of regulatievaardigheden en of er in het ondersteuningsaanbod voor ouders van jongeren opvoedingsondersteuning voorzien is specifiek gericht naar omgaan met moeilijk gedrag, agressiepreventie en crisisinterventie.

Vaststellingen

De voorziening/instelling beschikt over volgende soorten jongerenkamers:

Aantal eenpersoonskamers	Aantal tweepersoonskamers	Aantal meerpersoonskamers (>2)
0	6	0

Daarnaast is volgende Infrastructuur voorhanden om de-escalatie mogelijk te maken:

- Niettegenstaande er geen eenpersoonskamers voor handen zijn, is er een grote flexibiliteit vanuit de voorziening om maximaal in te zetten op een kamerverdeling waarbij zoveel mogelijk jongeren een eigen kamer toebedeeld krijgen (wel enkel mogelijk bij geen volledige bezetting). Bijkomende afspraken worden gemaakt met de kamergenoten in functie van een 'gespreid' kamergebruik (dit zowel ifv. van verplichte kamermomenten als i.f.v. de-escalatie).

Eenpersoonskamers worden aanbevolen.

- De voorziening, gelegen in een grote stad, beschikt over een kleine tuin/koer vrij toegankelijk voor de jongeren.
- 1 spreekkamer staat ter beschikking van de jongeren, wanneer zij de leefgroep als te druk ervaren of indien zij zich even willen afzonderen (daarnaast is er nog een extra spreekkamer, maar deze wordt enkel gebruikt voor IB-gesprekken en wordt niet ingezet als mogelijke extra ruimte voor de-escalatie).

In geval van nood kan volgende extra hulp opgeroepen worden:

- Overdag is er 1 begeleider van 9 tot 15 uur. Tot 21 uur zijn er steeds 2 begeleiders aanwezig. Tijdens de werkweek en gedurende de werkuren zijn de coördinator en de supervisor aanwezig in dit gebouw.
- Tijdens de werkweek is er overdag steeds tijdig extra hulp mogelijk (binnen de 15 minuten). In het Weekend is er niet steeds tijdig extra hulp mogelijk binnen de 15 minuten (enkel 1 begeleider aanwezig overdag).
- 's Nachts (zowel tijdens de werkweek als in het weekend) is er 1 personeelslid aanwezig op de afdeling.
- In geval van nood kan extra hulp opgeroepen (24u/24u) worden via de crisisGSM (dit is een permanentie systeem, in eerste instantie is dit voor mondelinge assistentie, bij ernstige crisis kan dit personeelslid ook ter plaatse komen). De permanentie kan niet steeds binnen de 15 minuten ter plaatse zijn. De afspraak binnen 't Pasrel is binnen het uur ter plaatse kunnen zijn.

Extra hulp kan niet over 24 u beschikbaar zijn binnen de 15 minuten.

Er is geen verpleegkundige oproepbaar of aanwezig in de voorziening. Elk huis beschikt wel over een EHBO-verantwoordelijke. Jaarlijks worden de EHBO technieken heropgefrist voor alle personeelsleden.

In het ondersteuningsaanbod zijn geen sessies zelfcontrole / regulatievaardigheden / agressiebeheersing voorzien voor jongeren. Indien er nood is aan dergelijke sessies wordt dit als advies omschreven en wordt doorverwezen naar een gepast aanbod o.a. Rots en Water.

Indien jongeren tijdelijk niet naar school gaan kan dit wel als alternatieve externe dagbesteding ingepland worden.

In het ondersteuningsaanbod zijn geen sessies opvoedingsondersteuning voor ouders van jongeren over omgaan met moeilijk gedrag / agressiepreventie / de-escalatie voorzien. Indien er nood is aan dergelijke sessies/ondersteuning wordt dit als advies omschreven en wordt doorverwezen naar een gepast aanbod.

6.1.2 Het verbeteren van ervaringen van de jongeren

6.1.2.1 Leefregels

Werkwijze

Tijdens de inspectie werden de leefregels bevestigd bij personeelsleden en jongeren en werden de infobrochures ingekeken.

- Welke leefregels zijn er die invloed hebben op de vrijheid van jongeren ?
- Welke informatie krijgen de jongeren en hun ouders over de leefregels?
- Welke controles gebeuren er?
- Zijn er procedures opgesteld voor de verschillende controles die er gebeuren?

Vaststellingen

Er zijn algemeen geldende leefregels en leefregels op maat van de jongeren.

De algemeen geldende leefregels worden schriftelijk toegelicht.

Volgende (vrijheidsbeperkende) leefregels zijn van toepassing:

- Verplichte kamermomenten (met open deur)
- Beperkende regels i.v.m. bezoek op eigen kamer (jongeren mogen niet bij elkaar op de kamer komen)

Volgende controles gebeuren op de afdeling:

- Kamercontrole en kastcontrole
- bagagecontrole

Voor alle controles die gebeuren zijn procedures opgesteld. Er zijn procedures opgesteld (overkoepeld voor de 3 huizen van 't Pasrel).

Niet alle leefregels zijn schriftelijk beschreven.

Over volgende regels ontbreekt schriftelijke informatie voor jongeren:

- Beperkende regels i.v.m. bezoek op eigen kamer

Aantal bevestigde jongeren	2
Aantal jongeren die aangeven dat de leefregels duidelijk zijn	2

6.1.2.2 Contact met de buitenwereld

Werkwijze

Jongeren werden tijdens de inspectie bevestigd over de mogelijkheden die er zijn qua contact met de buitenwereld. Daarnaast werden de onthaalbrochure en het document met de leefregels opgevraagd. Indien niet alle informatie hierin werd teruggevonden werden medewerkers hierrond bevestigd.

Vaststellingen

Contact met de buitenwereld is mogelijk op volgende manieren:

- Bezoek: de voorziening hanteert geen vaste bezoeken. Als algemeen principe wordt de mogelijkheid tot dagelijks bezoek vooropgesteld. Dit is wegens de problematiek (betrokkenheid, verbod jeugdrechtbank, ...) niet steeds mogelijk. De voorziening zet in op betrokkenheid van ouders of

belangrijke derden gedurende de week d.m.v. het ‘meedraaien’ in de zorg van hun kinderen (o.a. bad geven, eten geven, ...). Bezoekregelingen worden steeds op maat van het kind opgemaakt.

- Telefonisch contact : vanuit de voorziening kan gratis getelefoneerd worden naar huis, consulent, school of werk. Met een telefoonkaart kunnen de jongeren ook naar andere telefoneren. Dagelijks telefonisch contact met de buitenwereld wordt als algemeen principe gehanteerd. Afspraken hierover worden gemaakt met de individuele begeleiders. Jongeren die over een eigen GSM beschikken , mogen hun eigen GSM gebruiken.
- Post / Contact via mail / elektronische berichten / skype / toegang WIFI: de voorziening beschikt over een computer die momenteel voor spelletjes, smartschool en facebook gebruikt kan worden. Mail,skype, WIFI is niet voorzien in de voorziening. Tot hier toe is er geen vraag voor skype of mail vanuit de jongeren. Er is wel een vraag voor WIFI.
- Uitgangsmogelijkheden (onder begeleiding van familie / alleen): indien mogelijk kunnen jongeren op weekend/daguitstap gaan. Uitgaansmogelijkheden worden gradueel en op maat van de jongere opgesteld.

Besluit:

Er is dagelijks contact met de buitenwereld mogelijk.

Aantal bevraagde jongeren	2
Aantal jongeren die aangeven dat er dagelijks contactmogelijkheden met vrienden/familie zijn	2

6.1.3 Betrokkenheid van jongeren

Werkwijze

De organisatie werd bevraagd over de manieren waarop jongeren betrokken worden bij beleidsmatige aspecten van de hulpverlening.

Jongeren werd gevraagd of ze een handelings – of begeleidingsplan hebben, of ze uitgenodigd worden op een multidisciplinaire bespreking van hun begeleidingsplan en of hun ouders hierop uitgenodigd worden.

Vaststellingen

Jongeren worden beleidsmatig betrokken:

- De voorziening maakt gebruik van een ideeënbus. Elke week zitten hier enkele verzoeken in van de jongeren (o.a. aanpassing leefregel, voorstellen van nieuwe activiteiten, ...). Deze verzoeken worden besproken op de teamvergaderingen en in de groeps gesprekken met de jongeren. De leefregels en nieuwe activiteiten worden indien mogelijk aangepast en nieuwe verzoeken tot activiteiten worden indien mogelijk gepland en uitgevoerd. De jongerenbevraging bevestigt deze werkmethode.

Jongeren worden betrokken in hun individueel traject: De jongeren worden sterk betrokken bij verschillende adviesgesprekken. Hun reacties en mening wordt mee opgenomen in de verslaggeving. Momenteel is men aan het testen of jongeren ook zelf een stuk kunnen schrijven voor het formele eind-adviesverslag.

Aantal bevraagde jongeren	2
Aantal jongeren die aangeven dat ze een handelingsplan/oriëntatieverslag hebben	2

Aantal jongeren die aanwezig waren op een handelingsplanbespreking of bespreking oriëntatieverslag	2
Aantal jongeren van wie een ouder/context aanwezig was op een behandelplanbespreking/bespreking oriëntatieverslag	2

6.1.4 Inscholing van nieuwe medewerkers

Werkwijze

Het inscholingsprogramma voor nieuwe medewerkers werd opgevraagd tijdens de inspectie. Er werd gevraagd hoeveel maal per jaar er een inscholingsprogramma georganiseerd wordt.

Er werd in dit programma bekeken of er tijdens de inscholing tijd werd besteed aan vorming over:

- Agressiepreventie of de-escalatie
- Signalerings-, crisis- of time-outplannen
- Het inoefenen van afzonderingstechnieken (indien van toepassing)

Vaststellingen

Aantal keer dat het inscholingsprogramma in 2016 werd georganiseerd: Alle personeelsleden volgden een 3-daagse opleiding rond geweldloosverzet in 2015. Elk jaar is er een opfrisdag voorzien voor de 3 huizen samen. Er zijn 3 agressiecoachen opgeleid, eentje in elk huis. Deze agressiecoachen geven de opleiding aan de nieuwkomers. Elk huis kan beslissen om extra opfrisdagen in te lassen.

Het inscholingsprogramma bevat	
Agressiepreventie/de-escalatie	Ja
Signalerings-, crisis- of time-outplannen	Neen
Afzonderingstechnieken inoefenen	NVT

6.1.5 Opvang na incidenten

Werkwijze

Er werd gevraagd aan de voorziening om cijfers die bijgehouden worden rond agressie-incidenten voor te leggen. Tijdens de inspectie werd bevestigd of er een debriefing/herstelgesprek gebeurt na agressie-incidenten en met wie dit gebeurt. Er werd nagevraagd of er een specifiek team/ een specifiek aanspreekpersoon voorzien is voor psychologische opvang van medewerkers na ernstige incidenten.

Er werd een voorbeeld opgevraagd van een incidentanalyse met verslaggeving van een agressie-incident. Jongeren werden gevraagd of ze geïnformeerd waren over de maatregelen die bij ernstige agressie-incidenten worden genomen.

Vaststellingen

Medewerkers geven aan dat er na ernstige agressie-incidenten steeds een debriefing/herstelgesprek gebeurt:

- Binnen het team
- Met jongere zelf
- Met medejongeren
- Met familie

Er is een specifiek team/ aanspreekpersoon voorzien voor psychologische opvang van medewerkers na ernstige incidenten. In eerste instantie wordt beroep gedaan op de collega's (o.a. debriefing

coördinator/supervisor) voor meer gespecialiseerde psychologische opvang doet men via de supervisor beroep op de dienst slachtofferhulp.

Aantal geregistreerde agressie-incidenten in 2016	1
Aantal tussenkomsten van het opvangteam/ aanspreekpersoon na ernstige agressie-incidenten	0 (debriefing gebeurt wel standaard bij elk agressieincident)

De cijfers van het aantal geregistreerde agressie-incidenten zijn een onderregistratie. Niet alle agressieincidenten worden volgens de daartoe bestemde formulieren geregistreerd en doorgestuurd naar de directeur welke instaat voor het verzamelen van alle agressie-incidenten.

Een incident-analyse met verslaggeving van een agressie-incident kon aangetoond worden. Voor een volledig beeld van agressie-incidenten (beschrijving, analyse met inbegrip van verbeteracties) dient men wel op verschillende plaatsen in het dossier de informatie te verzamelen (registratieformulier, teamverslagen, stafverslagen).

6.2 AFZONDERING EN SEPARATIE

6.2.1 **Beleid en Procedure**

Werkwijze

De cijfers van 2016 m.b.t. afzondering en separatie werden opgevraagd (indien registratie). De procedure / visietekst voor afzondering en separatie werd opgevraagd en nagezien (indien er een procedure kan voorgelegd worden, *zoniet kan tijdens de inspectie nagevraagd worden of er mondelinge afspraken zijn rond afzondering en separatie en zo ja welke*).

Indien er wordt afgezonderd/ gesepareerd dan is een procedure of visietekst vereist die volgende vereiste elementen bevat:

- De definitie van afzondering en separatie (= minstens afgesloten deur van de kamer vernoemd)
- Zo weinig mogelijk
- Zo kort mogelijk
- Proportionaliteit: minst ingrijpende maatregel/graduele aanpak/gefaseerde manier
- Indicaties en tegenindicaties
- Alternatieven
- Eindverantwoordelijke
- Wie mag uitvoeren?
- Toezicht: frequentie en vorm
 - minstens om de 30 minuten toezicht op de jongere in afzondering of separatie.
 - minstens om de 60 minuten persoonlijk contact door binnen gaan van een medewerker bij de jongere in afzondering of separatie.
- Frequentie van evaluatie
- Welke notities in het dossier / register

Indien een procedure vereist is dient ook rekening gehouden te worden met volgende richtlijnen: Er werd in de procedure nagegaan of rekening wordt gehouden met volgende richtlijnen:

- Afzondering en separatie zijn niet toegestaan onder 12 jaar.
- De redenen voor afzondering en separatie volgens de procedure zijn beperkt tot acuut gevaar voor zichzelf of acuut gevaar voor anderen.

Indien er afgezonderd of gesepareerd worden moeten jongeren en familie hierover geïnformeerd worden. De infobrochure rond afzondering en separatie voor kinderen/jongeren en voor familie/naasten werd opgevraagd.

Vaststellingen

Er werd de voorbije drie jaar geen enkele jongere afgezonderd of gesepareerd.

Er is geen afzonderingskamer op de afdeling

Er gebeuren geen separaties op kamers van jongeren.

Er is bijgevolg geen uitgeschreven procedure / visietekst voor afzondering en separatie.

6.2.2 Toepassing in de praktijk

Werkwijze

Indien er afzonderingen of separaties gebeuren dan werd nagegaan of ze in het register worden genoteerd: De registers van een steekproef van jongeren in afzondering en separatie van het voorbije jaar werden gecontroleerd. Er werd nagegaan of de registraties minstens volgende gegevens bevat:

- identificatie jongere
- datum
- beginuur
- einduur
- reden van afzondering of separatie
- bewijs van afstemming of overleg (procedure voor afzondering)

Er werd gekeken naar de reden voor afzondering of separatie, de duur van de afzondering of separatie, de eventuele extra maatregelen en naar de notities over toezicht tijdens de afzondering of separatie.

Vaststellingen

Er wordt in de praktijk niet afgezonderd. Er wordt bijgevolg geen register bijgehouden over afzonderingen.

6.2.3 Infrastructuur van de afzonderingskamer

Werkwijze

Alle ruimtes die gebruikt worden voor afzondering en separatie werden gecontroleerd. Indien jongerenkamers ook gebruikt worden voor afzondering en separatie dienen ze ook te voldoen aan onderstaande veiligheidsrichtlijnen.

Volgende aspecten van de infrastructuur werden gecontroleerd:

- veiligheid inzake automutilatie / verhanging,
- rookdetectie,
- een beloproepsysteem dat steeds bereikbaar is (ook voor gefixeerde jongeren indien fixatie wordt toegepast),
- de mogelijkheid tot visueel toezicht,
- een (aan de doelgroep aangepaste) klok,
- voldoende privacy,
- daglicht.

Vaststellingen

Er is geen afzonderingsruimte of separatierruimte

6.3 FIXATIE

6.3.1 **Beleid en Procedures**

Werkwijze

Er werd aan de voorziening gevraagd of en zo ja welke fixaties worden toegepast in de voorziening: mechanische fixatie, fysieke interventie en medicamenteuze fixatie.

Indien de voorziening fixeert werden de cijfers van 2016 m.b.t. fixatie opgevraagd.

Indien de voorziening fixeert werd de procedure/visietekst voor fixatie opgevraagd tijdens de inspectie (indien geen fixaties gebruikt worden in de voorziening, is uiteraard geen procedure vereist).

Er werd nagegaan of deze procedure / visietekst alle vereiste elementen bevat:

- De definitie van fixatie (mechanische fixatie, fysieke interventie en medicamenteuze fixatie: indien toegepast)
- Zo weinig mogelijk
- Zo kort mogelijk
- Indicaties en tegenindicaties
- Alternatieven
- Eindverantwoordelijke
- Wie mag uitvoeren?
- Toezicht: frequentie en vorm
- Frequentie van evaluatie
- Welke notities in het dossier / register
- Indien medicamenteuze fixatie wordt toegepast: hoe gebeurt het (omschrijving geven)
 - Wordt de medicatie veilig bewaard
 - Registreert men als dit wordt toegediend
 - Gebeurt er regelmatig een evaluatie?
 - Wordt instemming van de jongere gevraagd (of bij toediening of bij opmaak van handelings- of signaleringsplan)

Er werd nagegaan of de procedure conform de richtlijnen is:

- De combinatie van mechanische fixatie en afzondering is niet toegelaten.
- Mechanische fixatie is niet toegestaan onder 12 jaar.
- De redenen voor fixatie volgens de procedure zijn beperkt tot acuut gevaar voor zichzelf of acuut gevaar voor anderen.

Vaststellingen

In de bevraging geeft men aan:

- geen mechanische fixatie toe te passen
- geen medicamenteuze fixatie toe te passen.
- geen fysieke interventie toe te passen

Cijfers fixatie 2016

Aantal mechanische fixaties	NVT
Aantal jongeren mechanisch gefixeerd	NVT
Gemiddelde fixatieduur (mechanisch)	NVT
Aantal medicamenteuze fixaties	NVT
Aantal fysieke interventies	NVT

Er is geen uitgeschreven procedure / visietekst fixatie en fysieke interventie gezien niet van toepassing in de voorziening.

3.3.2. Toepassing in de praktijk

Werkwijze

Tijdens de inspectie werd gevraagd welk fixatiemateriaal ter beschikking is (ongeacht of er ja dan neen gefixeerd wordt). Dit materiaal werd bekeken tijdens de inspectie.

Er werden een aantal dossiers van jongeren die mechanisch gefixeerd werden gecontroleerd.

Er werd gekeken naar de leeftijd van de betreffende jongere (jonger of ouder dan 12 jaar), de duur van fixatie en het type fixatiemiddel.

Vaststellingen

De afdeling beschikt niet over fixatiematerialen.

6.4 VERBETERBELEID

Registratiesystemen dienen als basis voor veiligheids- en kwaliteitsmonitoring.

Verder is het engagement van de verschillende bestuursniveaus belangrijk in de vermindering van het aantal vrijheidsbeperkende maatregelen.

6.4.1 Verzamelen van informatie

6.4.1.1 Preventief klimaat

Werkwijze

Er werd gevraagd over welke onderwerpen de voorbije 5 jaar evaluaties gebeurden:

- Leefregels van de afdelingen (we verwachten hier een globale evaluatie van alle leefregels)
- Ervaringen van jongeren, familie en medewerkers
- Registraties van afzonderingen

De verslaggeving van deze evaluaties werd opgevraagd. Er werd nagekeken of de voorzieningen aan de slag zijn gegaan met deze evaluaties.

Vaststellingen

Er kon aangetoond worden dat leefregels geëvalueerd werden (de voorbije 5 jaar) door:

- Medewerkers : op de teamdag (22/11/2016) met als thema ' neuzen in dezelfde richting' werden alle leefregels voor de medewerkers en de kinderen geëvalueerd.

Er kon niet aangetoond worden dat leefregels geëvalueerd werden (de voorbije 5 jaar) door:

- Jongeren : op de eindevaluatie/tevredenheidsmetingen voor jongeren wordt wel gevraagd naar de leefregels en de duidelijkheid ervan. Dit betreft echter geen globale evaluatie van alle leefregels.
- Ouders: op de eindevaluatie/tevredenheidsmetingen voor ouders wordt wel gevraagd naar de leefregels en de duidelijkheid ervan. Dit betreft echter geen globale evaluatie van alle leefregels.

Er kon aangetoond dat de voorziening op een doordachte wijze omgaat met de evaluaties.

Er gebeurde de laatste 5 jaar een medewerkerstevredenheidsmeting op deze afdeling : in 2016 d.m.v. medewerkerstevredenheidsmeting.

Er gebeurde de voorbije 5 jaar een jongerentevredenheidsmeting op deze afdeling : Jaarlijks d.m.v. een tevredenheidsmeting op het einde van de begeleiding.

Er gebeurde de laatste 5 jaar een tevredenheidsmeting bij familie/naasten op deze afdeling : Jaarlijks d.m.v. een tevredenheidsmeting op het einde van de begeleiding.

6.4.1.2 Agressie-incidenten, afzonderen, separeren en fixeren

Werkwijze

Er werd aan de voorziening gevraagd of agressie-incidenten worden geregistreerd. De cijfergegevens van de registraties hiervan werden opgevraagd.

Indien de voorziening afzondert, separeert of fixeert dan worden de cijfergegevens van de registraties opgevraagd.

Vaststellingen

Agressie-incidenten worden in de afdeling geregistreerd.
De cijfers zijn evenwel een onderregistratie.

Vermits er geen afzonderingen, separaties of fixaties zijn, is registratie niet van toepassing.

De voorziening stuurt soms jongeren op een verplichte time-out naar gemeenschapsinstellingen. Het aantal time-outs noch de reden wordt geregistreerd.

6.4.2 Analyse en bespreking van het beschikbaar materiaal

Werkwijze

Tijdens de inspectie werd verslaggeving opgevraagd over de bespreking van de beschikbare analyserapporten op de verschillende beleidsniveaus (afdeling, directie, Raad van Bestuur):

- Cijfers rond agressie-incidenten

- Cijfers rond afzondering/separatie
- Cijfers over fixaties (inclusief fysieke interventie)

Vaststellingen

Er kon niet aangetoond worden dat er in 2016 een analyserapport werd gemaakt over agressie-incidenten.

De voorziening of instelling kan aantonen dat volgende cijfers besproken worden op de verschillende beleidsniveaus:

	afdeling	directie	Raad van Bestuur
cijfers over agressie-incidenten	Neen	Neen	Neen
cijfers over afzondering / separatie	NVT	NVT	NVT
Cijfers over fixatie	NVT	NVT	NVT

Agressie-incidenten worden wel case per case besproken per huis en over de 3 huizen van 't Pasrel heen. Er is geen analyse rapport dat in zijn globaliteit en op geaggregeerd niveau kan besproken worden (cijfers, schommelingen, afwijkingen, trends, oorzaken...).

7 AFDELING SCHAARBEEK

7.1 ERKENNINGSGEGEVENS

Naam leefgroep	Opname-capaciteit leefgroep	Profiel/finaliteit leefgroep (indien aanwezig)	Minimum en maximum leeftijd jongeren
1 leefgroep	*	Leeftijd is het enige criterium om de jongeren op te splitsen in 2 groepen.	3-18 jaar

*Sinds de modulering van de integrale jeugdhulp en de portefeuillefinanciering van de OOC's werd 't Pasrel vzw in zijn globaliteit erkend - niet meer voor de 3 deelwerkingen apart- voor 35 modules diagnostiek en 22 modules verblijf in functie van diagnostiek (of 22 residentiële plaatsen en 13 ambulante plaatsen).

7.2 BEZETTING DAG VAN DE INSPECTIE

Aantal jongeren opgenomen*	7 (waarvan 2 op kamp)
Aantal opgenomen jongeren (jonger dan 18j)	7
Aantal < 12j	2
Aantal jongeren opgenomen door beslissing van de jeugdrechter	7

* residentieel

8 AFDELING SCHAARBEEK

8.1 PREVENTIEF BELEID

De beperking van vrijheidsberoving tot uitzonderlijke en kortdurende interventies is mogelijk wanneer er gekozen wordt voor een breder beleid van preventie van conflicten.

Agressie voorkomen en conflictpreventie kunnen op verschillende manieren en niveaus aandacht krijgen.

Voorbeelden daarvan zijn:

- Inspraak van jongeren, hun familie en naasten in de jeugdhulp is een belangrijk basisaspect voor kwaliteitsvolle hulpverlening: niet enkel de betrokkenheid bij de individuele behandeling, zoals bij het opstellen en evalueren van het handelingsplan/oriëntatieverslag, maar breder gezien ook de participatie op het beleidsniveau.
- Het verbeteren van de ervaringen van jongeren: de leefregels die gehanteerd worden, waaronder de mogelijkheden tot contact met buitenwereld, kunnen een effect hebben op het ontstaan en de preventie van conflicten. De aandacht voor ervaringen van jongeren- is een belangrijke voorwaarde tot verbetering.
- De bestaffing en de infrastructuur kunnen het gebruik van alternatieven en de mogelijkheden qua de-escalatie beïnvloeden.
- Een aanbod van sessies agressiebeheersing, zelfcontrole en regulatievaardigheden voor jongeren en hun context.
- Er zijn studies in de gezondheidszorg die aantonen dat het gebruik van signalerings-, crisis- of time-outplannen een daling kan teweeg brengen in het aantal agressie-incidenten. Een signalerings-, crisis- of time-outplan is een hulpmiddel om in een vroeg stadium een dreigende escalatie te herkennen en te voorkomen. Het omschrijft wat de jongere, zijn omgeving en hulpverleners kunnen doen om een crisissituatie te voorkomen. De jongere leert m.b.v. zijn signalerings-, crisis- of time-outplan zijn gedrag onder controle te krijgen doordat hij vroeg herkenning krijgt van zijn waarschuwingssignalen.
- Een vormingsbeleid dat gericht is op preventie van conflict, agressiepreventie en de-escalatie, op het gebruik van alternatieven en op het veilig uitvoeren van interventies.
- De opvang na incidenten waarbij debriefing met alle betrokkenen en een herstelgesprek belangrijke facetten zijn.

8.1.1 Agressiepreventiebeleid

8.1.1.1 Signaleringsplannen/crisisplannen/ time-outplannen

werkwijze

De voorziening/instelling werd bevraagd of ze gebruik maken van signalisatie-, crisis- of timeoutplannen.

Deze signalisatie-, crisis- of timeoutplannen dienen minstens de volgende 4 aspecten te bevatten:

- een concrete omschrijving van signalen of vroege voortekenen
- de mogelijke acties / stabiliserende maatregelen in verschillende fasen
- wat de jongere kan doen
- wat hulpverleners kunnen doen

Indien de voorziening werkt met dergelijke plannen werden 5 jongerendossiers ingekeken om het gebruik van signalerings-, crisis- of time-outplannen na te gaan.

De betreffende jongeren zijn bij voorkeur meer dan 1 maand opgenomen in de voorziening/instelling. (Indien de voorziening of instelling afspraken heeft betreffende de termijn waarin signalerings-, crisis- of time-outplannen worden opgemaakt, dan wordt die termijn genomen).

Indien de voorziening aangeeft niet te werken met signalisatie-, crisis- of timeoutplannen met de vereiste elementen dan wordt aan de voorziening gevraagd hun werkwijze op vlak van preventie op individueel niveau verder toe te lichten.

Vaststellingen

't Pasrel Schaarbeek geeft in de bevraging aan geen gebruik te maken van signalerings-, crisis- of time-outplannen.

Toelichting:

't Pasrel Schaarbeek maakt geen gebruik van signaleringsplannen maar zet in op de preventieve aanpak en de methodiek van het geweldloos verzet:

- Binnen het team wordt gebruikt gemaakt van de '3 manden oefening', hierbij wordt het gedrag van iemand uit de leefgroep over een bepaalde periode bekeken en worden gedragingen, waarop gereageerd dient te worden opgelijst. Het team spreekt de gepaste reacties op het gestelde gedrag af.
- Ook de procedure agressie geeft richting aan de preventieve aanpak op individueel niveau.
- Met de jongeren zelf wordt besproken wat kan helpen als het hem of haar teveel wordt. De individuele afspraken tussen begeleider en jongere en de eventuele aanpak/reactie op signalen zijn gekend door de begeleiding. Ook de context is een partner en wordt betrokken in de aanpak en de preventie van agressief gedrag (o.a. door geplande gesprekken, feedback gesprekken na weekend, ...)
- Afspraken rond gedrag/preventieve aanpak worden op diverse plaatsen genoteerd (o.a. in verslagen, dossiers, schema's, ...).

Werkt de voorziening met signalerings-, crisis- of time-outplannen die de 4 vooropgestelde elementen bevatten?	neen
Aantal dossiers gecontroleerd op de aanwezigheid van signalerings-, crisis- of time-outplannen.	0
Aantal dossiers met een signalerings-, crisis- of time-outplan.	0

8.1.1.2 De-escalatie

Werkwijze

De infrastructuur werd tijdens het afdelingsbezoek bekeken. Hierbij werd vooral aandacht geschonken aan over welke infrastructuur de voorziening beschikt om agressie te vermijden.

De bestaffing en de mogelijkheid om extra hulp in te roepen van collega's bij noodgevallen (24 u op 24 u) werd bevestigd. Verwacht wordt dat in noodgevallen binnen de 15 minuten ondersteuning kan geboden worden.

Er werd bevestigd of er in het ondersteuningsaanbod voor jongeren sessies worden georganiseerd over agressiebeheersing, zelfcontrole of regulatievaardigheden en of er in het ondersteuningsaanbod voor ouders van jongeren opvoedingsondersteuning voorzien is specifiek gericht naar omgaan met moeilijk gedrag, agressiepreventie en crisisinterventie.

Vaststellingen

De voorziening beschikt over volgende soorten jongerenkamers:

Aantal eenpersoonskamers	Aantal tweepersoonskamers	Aantal meerpersoonskamers (>2)
0	5	0

Volgende Infrastructuur is voorhanden om de-escalatie mogelijk te maken:

De voorziening beschikt over een stadstuin met terras, 1 spreekkamer waar jongeren zich kunnen terugtrekken en een speelruimte met kikkertafel.

Overdag kan in geval van nood volgende extra hulp opgeroepen worden: overdag zijn er vanaf 5 kinderen 2 begeleiders aanwezig. Tot 4 kinderen is er in principe slechts één begeleider aanwezig. 't Pasrel te Schaarbeek huisvest ook een coördinator en een supervisor tijdens de werkweek.

Vastgelegde afspraken rond het hulp bieden overdag en 's nachts zijn geformaliseerd door de procedure/afspraken crisisGSM en de procedure/afspraken noodknop. In de weekends zijn enkel de begeleider(s) aanwezig.

's Nachts is er 1 personeelslid aanwezig op de afdeling.

In geval van nood kan extra hulp opgeroepen worden via de crisisGSM (dit is een permanentie systeem, in eerste instantie is dit voor mondelinge assistentie, bij ernstige crisis kan dit personeelslid ook ter plaatse komen). De afspraak binnen 't Pasrel is binnen het uur ter plaatse zijn.

Extra hulp kan niet over 24 u beschikbaar zijn binnen de 15 minuten.

Er is geen verpleegkundige oproepbaar of aanwezig in de voorziening. Elk huis beschikt wel over een EHBO-verantwoordelijke. Jaarlijks worden de EHBO technieken heropgefrist voor alle personeelsleden. De voorziening werkt nauw samen met 2 huisartsen uit de buurt.

In het ondersteuningsaanbod zijn geen sessies zelfcontrole / regulatievaardigheden / agressiebeheersing voorzien voor jongeren. Indien er nood is aan dergelijke sessies wordt dit als advies omschreven en doorverwezen naar een gepast aanbod o.a. 'Weerstaan' van de vzw Alba.

In het ondersteuningsaanbod zijn geen sessies opvoedingsondersteuning voor ouders van jongeren over omgaan met moeilijk gedrag / agressiepreventie / de-escalatie voorzien. Indien er nood is aan dergelijke sessies/ondersteuning wordt dit als advies omschreven en doorverwezen naar een gepast aanbod.

8.1.2 Het verbeteren van ervaringen van de jongeren

8.1.2.1 Leefregels

Werkwijze

Tijdens de inspectie werden de leefregels bevraagd bij personeelsleden en jongeren en werden de infobrochures ingekeken.

- Welke leefregels zijn er die invloed hebben op de vrijheid van jongeren ?
- Welke informatie krijgen de jongeren en hun ouders over de leefregels?
- Welke controles gebeuren er?

- Zijn er procedures opgemaakt voor de verschillende controles die er gebeuren?

Vaststellingen

Er zijn algemeen geldende leefregels en leefregels op maat van de jongeren.

De algemeen geldende leefregels worden schriftelijk toegelicht.

Volgende (vrijheidsbeperkende) leefregels zijn van toepassing:

- Verplichte kamermomenten (met open deur)
- Beperkende regels i.v.m. bezoek op eigen kamer (meisjes en jongens mogen niet op elkaars kamer komen, ook voor ouders en vrienden gelden beperkende regels)

Volgende controles gebeuren op de afdeling:

- Kamer (/kast)controle

Voor alle controles die gebeuren zijn procedures opgemaakt. Er zijn procedures opgemaakt (overkoepeld voor de 3 huizen van 't Pasrel) welke niet (of slechts heel uitzonderlijk) worden toegepast in 't Pasrel Schaarbeek.

Niet alle leefregels zijn schriftelijk beschreven.

Over volgende regels ontbreekt schriftelijke informatie voor jongeren:

- Beperkende regels i.v.m. bezoek op eigen kamer.

Aantal bevroegde jongeren	4
Aantal jongeren die aangeven dat de leefregels duidelijk zijn	4

8.1.2.2 Contact met de buitenwereld

Werkwijze

Jongeren werden tijdens de inspectie bevroegd over de mogelijkheden die er zijn qua contact met de buitenwereld. Daarnaast werden de onthaalbrochure en het document met de leefregels opgevraagd. Indien niet alle informatie hierin werd teruggevonden werden medewerkers hierrond bevroegd.

Vaststellingen

Contact met de buitenwereld is mogelijk op volgende manieren:

- Bezoek: Bezoekregelingen worden steeds op maat van de jongere gemaakt. De voorziening hanteert geen vaste bezoeken. De voorziening zet in op betrokkenheid van de context gedurende de week dmv het 'meedraaien' in de zorg van hun jonge kinderen (o.a. bad geven, eten geven, ...). In de vakantieperiodes voorziet men contextdagen op dinsdag en vrijdag waar de jongere naar huis kan gaan. In de weekends is er alternerend zaterdag of zondag bezoekdag, ook op weekend gaan naar huis is een optie.
- Telefonisch contact : de voorziening beschikt over een vaste telefoon. Jongeren kunnen dagelijks telefoneren naar hun ouders/belangrijke derden. Voor de meeste kinderen wordt een individueel schema opgemaakt. Jongeren die over een eigen GSM beschikken , mogen hun eigen GSM gebruiken.
- Post / Contact via mail / elektronische berichten / skype / toegang WIFI: de voorziening beschikt over een computer voorzien van skype en mail. WIFI is niet voorzien in de voorziening.

- Uitgangsmogelijkheden (onder begeleiding van familie / alleen): indien mogelijk kunnen jongeren op weekend/daguitstap gaan.

Besluit:

Er is dagelijks contact met de buitenwereld mogelijk.

Bij jongeren met een contactverbod voor de ouders wordt gezocht naar andere belangrijke derden.

Aantal bevroegde jongeren	4
Aantal jongeren die aangeven dat er dagelijks contactmogelijkheden met vrienden/familie zijn	4

8.1.3 Betrokkenheid van jongeren

Werkwijze

De organisatie werd bevroegd over de manieren waarop jongeren betrokken worden bij beleidsmatige aspecten van de hulpverlening.

Jongeren werd gevraagd of ze een handelings – of begeleidingsplan hebben, of ze uitgenodigd worden op een multidisciplinaire bespreking van hun begeleidingsplan en of hun ouders hierop uitgenodigd worden.

Vaststellingen

Jongeren worden beleidsmatig betrokken:

- De voorziening maakt gebruik van een ideeënbus. Elke week zitten hier enkele verzoeken in van de jongeren (o.a. aanpassing leefregel, voorstellen van nieuwe activiteiten, ...). Deze verzoeken worden besproken op de teamvergaderingen en aangepast waar mogelijk.
- Individuele gesprekken met jongeren leiden eveneens tot aanpassing van leefregels bv. vaste tafelschikking voor de +12-jarigen werd verlaten, ‘girlsnight’...
- 1 leefgroepverantwoordelijke analyseert het logboek (registraties van alle observaties) en bespreekt alle gemaakte leefregels en afspraken vanuit de beleving van het kind. Deze opsomming wordt besproken op de teamvergaderingen. Ook hier kunnen indien aangewezen afspraken wijzigen.

Jongeren worden betrokken in hun individueel traject: De jongeren worden sterk betrokken bij verschillende adviesgesprekken. Hun reacties en mening wordt mee opgenomen in de verslaggeving. Momenteel test men of jongeren ook zelf een stuk kunnen schrijven voor het formele eind-adviesverslag.

Aantal bevroegde jongeren	4
Aantal jongeren die aangeven dat ze een handelingsplan/oriëntatieverslag hebben	2
Aantal jongeren die aangeven aanwezig waren op een handelingsplanbespreking of bespreking oriëntatieverslag	2
Aantal jongeren van wie een ouder/context aanwezig was op een behandelplanbespreking/bespreking oriëntatieverslag	2

1 van de jongeren was er pas 1 week, er had nog geen bespreking plaatsgevonden. 1 jongere antwoordde ‘ik weet het niet’, achteraf werd door de gesprekspartners bevestigd dat er zopas een gesprek had plaatsgevonden in het bijzijn van de jongen, zijn ouders en zijn consulent.

8.1.4 Inscholing van nieuwe medewerkers

Werkwijze

Het inscholingsprogramma voor nieuwe medewerkers werd opgevraagd tijdens de inspectie. Er werd gevraagd hoeveel maal per jaar er een inscholingsprogramma georganiseerd wordt.

Er werd in dit programma bekeken of er tijdens de inscholing tijd werd besteed aan vorming over:

- Agressiepreventie of de-escalatie
- Signalerings-, crisis- of time-outplannen
- Het inoefenen van afzonderingstechnieken (indien van toepassing)

Vaststellingen

Aantal keer dat het inscholingsprogramma in 2016 werd georganiseerd: Alle personeelsleden volgden een 3-daagse opleiding rond geweldloosverzet in 2015. Elk jaar is er een opfrisdag voorzien. Er zijn 3 agressiecoachen opgeleid, eentje in elk huis. Deze agressiecoachen geven de opleiding aan de nieuwkomers.

Het inscholingsprogramma bevat	
Agressiepreventie/de-escalatie	Ja
Signalerings-, crisis- of time-outplannen	Neen
Afzonderingstechnieken inoefenen	NVT

8.1.5 Opvang na incidenten

Werkwijze

Er werd gevraagd aan de voorziening om cijfers die bijgehouden worden rond agressie-incidenten voor te leggen. Tijdens de inspectie werd bevestigd of er een debriefing/herstelgesprek gebeurt na agressie-incidenten en met wie dit gebeurt. Er werd nagevraagd of er een specifiek team/ een specifiek aanspreekpersoon voorzien is voor psychologische opvang van medewerkers na ernstige incidenten.

Er werd een voorbeeld opgevraagd van een incidentanalyse met verslaggeving van een agressie-incident. Jongeren werden gevraagd of ze geïnformeerd waren over de maatregelen die bij ernstige agressie-incidenten worden genomen.

Vaststellingen

Medewerkers geven aan dat er na ernstige agressie-incidenten steeds een debriefing/herstelgesprek gebeurt:

- Binnen het team
- Met jongere zelf
- Met medejongeren
- Met familie

Er is een specifiek team/ aanspreekpersoon voorzien voor psychologische opvang van medewerkers na ernstige incidenten. In eerste instantie wordt beroep gedaan op de collega's (o.a. debriefing coördinator/supervisor) voor meer gespecialiseerde psychologische opvang doet men via de supervisor beroep op de dienst slachtofferhulp.

Aantal geregistreerde agressie-incidenten in 2016	5
Aantal tussenkomsten van het opvangteam/ aanspreekpersoon na ernstige agressie-incidenten	5

De agressie-incidenten worden in de teamvergaderingen besproken, hier wordt beslist of deze 'ernstig genoeg zijn' om te registreren. Deze 'geselecteerde' agressie-incidenten worden doorgestuurd naar de directeur.

Een incident-analyse met verslaggeving van een agressie-incident kon aangetoond worden. Voor een volledig beeld van agressie-incidenten (beschrijving, analyse met inbegrip van verbeteracties) dient men wel op verschillende plaatsen in het dossier de informatie te verzamelen (teamverslagen, stafverslagen).

8.2 AFZONDERING EN SEPARATIE

8.2.1 **Beleid en Procedure**

Werkwijze

De cijfers van 2016 m.b.t. afzondering en separatie werden opgevraagd (indien registratie). De procedure / visietekst voor afzondering en separatie werd opgevraagd en nagezien (indien er een procedure kan voorgelegd worden, zoniet kan tijdens de inspectie nagevraagd worden of er mondelinge afspraken zijn rond afzondering en separatie en zo ja welke).

Indien er wordt afgezonderd/ gesepareerd dan is een procedure of visietekst vereist die volgende vereiste elementen bevat:

- De definitie van afzondering en separatie (= minstens afgesloten deur van de kamer vernoemd)
- Zo weinig mogelijk
- Zo kort mogelijk
- Proportionaliteit: minst ingrijpende maatregel/graduele aanpak/gefaseerde manier
- Indicaties en tegenindicaties
- Alternatieven
- Eindverantwoordelijke
- Wie mag uitvoeren?
- Toezicht: frequentie en vorm
 - minstens om de 30 minuten toezicht op de jongere in afzondering of separatie.
 - minstens om de 60 minuten persoonlijk contact door binnen gaan van een medewerker bij de jongere in afzondering of separatie.
- Frequentie van evaluatie
- Welke notities in het dossier / register

Indien een procedure vereist is dient ook rekening gehouden te worden met volgende richtlijnen: Er werd in de procedure nagegaan of rekening wordt gehouden met volgende richtlijnen:

- Afzondering en separatie zijn niet toegestaan onder 12 jaar.
- De redenen voor afzondering en separatie volgens de procedure zijn beperkt tot acuut gevaar voor zichzelf of acuut gevaar voor anderen.

Indien er afgezonderd of gesepareerd worden moeten jongeren en familie hierover geïnformeerd worden. De infobrochure rond afzondering en separatie voor kinderen/jongeren en voor familie/naasten werd opgevraagd.

Vaststellingen

Er werd de voorbije drie jaar geen enkele jongere afgezonderd of gesepareerd. Er is geen afzonderingskamer op de afdeling.

Er gebeuren geen separaties op kamers van jongeren.

Er is bijgevolg geen uitgeschreven procedure / visietekst voor afzondering en separatie.

8.2.2 Toepassing in de praktijk

Werkwijze

Indien er afzonderingen of separaties gebeuren dan werd nagegaan of ze in het register worden genoteerd: De registers van een steekproef van jongeren in afzondering en separatie van het voorbije jaar werden gecontroleerd. Er werd nagegaan of de registraties minstens volgende gegevens bevat:

- identificatie jongere
- datum
- beginuur
- einduur
- reden van afzondering of separatie
- bewijs van afstemming of overleg (procedure voor afzondering)

Er werd gekeken naar de reden voor afzondering of separatie, de duur van de afzondering of separatie, de eventuele extra maatregelen en naar de notities over toezicht tijdens de afzondering of separatie.

Vaststellingen

Er wordt in de praktijk niet afgezonderd. Er wordt bijgevolg geen register bijgehouden over afzonderingen.

8.2.3 Infrastructuur van de afzonderingskamer

Werkwijze

Alle ruimtes die gebruikt worden voor afzondering en separatie werden gecontroleerd. Indien jongerenkamers ook gebruikt worden voor afzondering en separatie dienen ze ook te voldoen aan onderstaande veiligheidsrichtlijnen.

Volgende aspecten van de infrastructuur werden gecontroleerd:

- veiligheid inzake automutilatie / verhanging,
- rookdetectie,
- een beloproepsysteem dat steeds bereikbaar is (ook voor gefixeerde jongeren indien fixatie wordt toegepast),
- de mogelijkheid tot visueel toezicht,
- een (aan de doelgroep aangepaste) klok,
- voldoende privacy,
- daglicht.

Vaststellingen

Er is geen afzonderingsruimte of separatieluimte.

8.3 FIXATIE

8.3.1 **Beleid en Procedures**

Werkwijze

Er werd aan de voorziening gevraagd of en zo ja welke fixaties worden toegepast in de voorziening: mechanische fixatie, fysieke interventie en medicamenteuze fixatie.

Indien de voorziening fixeert werden de cijfers van 2016 m.b.t. fixatie opgevraagd.

Indien de voorziening fixeert werd de procedure/visietekst voor fixatie opgevraagd tijdens de inspectie (indien geen fixaties gebruikt worden in de voorziening, is uiteraard geen procedure vereist).

Er werd nagegaan of deze procedure / visietekst alle vereiste elementen bevat:

- De definitie van fixatie (mechanische fixatie, fysieke interventie en medicamenteuze fixatie: indien toegepast)
- Zo weinig mogelijk
- Zo kort mogelijk
- Indicaties en tegenindicaties
- Alternatieven
- Eindverantwoordelijke
- Wie mag uitvoeren?
- Toezicht: frequentie en vorm
- Frequentie van evaluatie
- Welke notities in het dossier / register
- Indien medicamenteuze fixatie wordt toegepast: hoe gebeurt het (omschrijving geven)
 - Wordt de medicatie veilig bewaard.
 - Registreert men als dit wordt toegediend.
 - Gebeurt er regelmatig een evaluatie?
 - Wordt instemming van de jongere gevraagd (of bij toediening of bij opmaak van handelings- of signaleringsplan.

Er werd nagegaan of de procedure conform de richtlijnen is:

- De combinatie van mechanische fixatie en afzondering is niet toegelaten.
- Mechanische fixatie is niet toegestaan onder 12 jaar.
- De redenen voor fixatie volgens de procedure zijn beperkt tot acuut gevaar voor zichzelf of acuut gevaar voor anderen.

Vaststellingen

In de bevraging geeft men aan:

- geen mechanische fixatie toe te passen.
- geen medicamenteuze fixatie toe te passen.
- geen fysieke interventie toe te passen.

Cijfers fixatie 2016

Aantal mechanische fixaties	NVT
Aantal jongeren mechanisch gefixeerd	NVT
Gemiddelde fixatieduur (mechanisch)	NVT
Aantal medicamenteuze fixaties	NVT
Aantal fysieke interventies	NVT

Er is geen uitgeschreven procedure / visietekst fixatie en fysieke interventie gezien niet van toepassing in de voorziening.

3.3.2. Toepassing in de praktijk

Werkwijze

Tijdens de inspectie werd gevraagd welk fixatiemateriaal ter beschikking is (ongeacht of er ja dan nee gefixeerd wordt). Dit materiaal werd bekeken tijdens de inspectie.

Er werden een aantal dossiers van jongeren die mechanisch gefixeerd werden gecontroleerd.

Er werd gekeken naar de leeftijd van de betreffende jongere (jonger of ouder dan 12 jaar), de duur van fixatie en het type fixatiemiddel.

Vaststellingen

De afdeling beschikt niet over fixatiematerialen.

8.4 VERBETERBELEID

Registratiesystemen dienen als basis voor veiligheids- en kwaliteitsmonitoring.

Verder is het engagement van de verschillende bestuursniveaus belangrijk in de vermindering van het aantal vrijheidsbeperkende maatregelen.

8.4.1 Verzamelen van informatie

8.4.1.1 Preventief klimaat

Werkwijze

Er werd gevraagd over welke onderwerpen de voorbije 5 jaar evaluaties gebeurden:

- Leefregels van de afdelingen (we verwachten hier een globale evaluatie van alle leefregels)
- Ervaringen van jongeren, familie en medewerkers
- Registraties van afzonderingen

De verslaggeving van deze evaluaties werd opgevraagd. Er werd nagekeken of de voorzieningen aan de slag zijn gegaan met deze evaluaties.

Vaststellingen

Er kon aangetoond worden dat leefregels geëvalueerd werden (de voorbije 5 jaar) door:

- Medewerkers : Alle leefregels in verband met voeding werden grondig besproken in het kader van het thema ' Gezonde gasten'. Verder werden alle leefregels (A en B-regels) overlopen/afgestemd en

aangepast waar mogelijk (A staat voor belangrijk principiële en strikte leefregels, B-regels zijn eerder richtlijnen).

Er kon niet aangetoond worden dat de leefregels (de voorbije 5 jaar) geëvalueerd werden door:

- Jongeren en ouders : Jongeren en hun ouders kunnen hun evaluatie van de leefregels neerschrijven op de eindevaluatie/tevredenheidsmeting voor jongeren en voor ouders. Zij kunnen ook leefregels bespreken tijdens de individuele gesprekken of ideeën en suggesties in de ideeënbus droppen. Deze evaluaties zijn geen globale evaluaties van alle leefregels maar gelinkt aan individuele cases/knelpunten/ervaringen. Een systematiek waarbij alle leefgroepregels jaarlijks worden overlopen en geëvalueerd door de jongeren en de ouders kan duidelijker geïnstalleerd worden.

Er kon aangetoond dat de voorziening op een doordachte wijze omgaat met de evaluaties. Verschillende voorbeelden van aanpassingen van leefgroepregels werden aangetoond.

Er gebeurde de laatste 5 jaar een medewerkerstevredenheidsmeting op deze afdeling : in 2016 d.m.v. medewerkerstevredenheidsmeting.

Er gebeurde de voorbije 5 jaar een jongerentevredenheidsmeting op deze afdeling : Jaarlijks d.m.v. een tevredenheidsmeting op het einde van de begeleiding.

Er gebeurde de laatste 5 jaar een tevredenheidsmeting bij familie/naasten op deze afdeling : Jaarlijks d.m.v. een tevredenheidsmeting op het einde van de begeleiding.

8.4.1.2 Agressie-incidenten, afzonderen, separeren en fixeren

Werkwijze

Er werd aan de voorziening gevraagd of agressie-incidenten worden geregistreerd. De cijfergegevens van de registraties hiervan werden opgevraagd.

Indien de voorziening afzondert, separeert of fixeert dan worden de cijfergegevens van de registraties opgevraagd.

Vaststellingen

Agressie-incidenten worden in de afdeling geregistreerd.

Volgens de gesprekspartners en de visie van 't Pasrel worden ernstige agressie-incidenten geregistreerd. Voor 2016 waren er 5 registraties.

Interventies van de politie in gevolge van agressie-incidenten worden niet geregistreerd. Time-out naar andere instellingen omwille van agressie-incidenten worden niet geregistreerd.

Vermits er geen afzonderingen, separaties of fixaties zijn, is registratie van afzondering, separaties of fixatie niet van toepassing.

8.4.2 Analyse en bespreking van het beschikbaar materiaal

Werkwijze

Tijdens de inspectie werd verslaggeving opgevraagd over de bespreking van de beschikbare analyserapporten op de verschillende beleidsniveaus (afdeling, directie, Raad van Bestuur):

- Cijfers rond agressie-incidenten
- Cijfers over politie-interventies ingevolge agressie-incidenten
- Cijfers rond afzondering/separatie
- Cijfers over fixaties (inclusief fysieke interventie)

Vaststellingen

Er kon niet aangetoond worden dat er in 2016 een analyserapport werd gemaakt over agressie-incidenten.

De voorziening of instelling kan aantonen dat volgende cijfers besproken worden op de verschillende beleidsniveaus:

	afdeling	directie	Raad van Bestuur
cijfers over agressie-incidenten	Neen	Neen	Neen
cijfers over afzondering / separatie	NVT	NVT	NVT
Cijfers over fixatie	NVT	NVT	NVT

Agressie-incidenten worden wel case per case besproken per huis en over de 3 huizen van 't Pasrel heen. Er is geen analyse rapport dat in zijn globaliteit en op geaggregeerd niveau kan besproken worden (cijfers, schommelingen, afwijkingen, trends, oorzaken...).

10 CONCLUSIE

10.1 STERKE PUNTEN

Preventief beleid

- Methodieken als geweldloos verzet of nieuwe autoriteit is tot op alle niveaus geïmplementeerd in de organisatie, agressiepreventie maakt derhalve deel uit van de cultuur.
- Er zijn weinig algemene leefregels, er is veel vrijheid in de leefregels.
- Er zijn ruime mogelijkheden voor contact met de buitenwereld.
- Jongeren en context worden sterk betrokken bij de hulpverlening (participatie jongeren en/of ouders aan handelingsplan/behandelplan, initiatieven voor structurele beleidsmatige betrokkenheid).
- Inscholing met veel aandacht voor conflictpreventie (agressiepreventie, de-escalatie, veiligheid, ...).
- Er gebeurt systematische debriefing met jongeren, medewerkers, mede-jongeren.
- Er gebeuren zeer uitgebreide incidentanalyses (inhoudelijk sterk, multidisciplinaire betrokkenheid, verbeteracties opgezet, ...).
- Er gebeuren regelmatig tevredenheidsmetingen bij jongeren.
- Er gebeuren regelmatig tevredenheidsmetingen bij de context.

Afzonderings- en separatiebeleid

- Er wordt een beleid gevoerd zonder afzonderingen en separaties (cijfers afzonderingen en separaties = 0).

Fixatiebeleid

- Er wordt een beleid gevoerd waar geen mechanische fixatie wordt toegepast.

10.2 VERBETERMOGELIJKHEDEN

De voorziening of instelling dient onderstaande aspecten van het beleid inzake vrijheidsbeperkende maatregelen op te nemen in het verbeterbeleid.

Preventief beleid

- Het (meer gestructureerd) gebruik maken van signalerings-, crisis- of time-outplannen op alle afdelingen.
- Meer alternatieve mogelijkheden voorzien voor de-escalatie, ook op het vlak van de infrastructuur. De afdelingen Vilvoorde en Schaarbeek dienen in te zetten op meer eenpersoonskamers.
- voldoende extra hulp mogelijk bij noodgevallen 's nachts (niet binnen 15 min).
- Jongeren beter informeren over leefregels. Er is geen schriftelijke informatie over de beperkende leefregel ivm bezoek op de kamer.

Verbeterbeleid

- De 3 afdelingen kunnen meer cijfers verzamelen. We bevelen aan om over de 3 afdelingen afspraken te maken wanneer agressie-incidenten dienen geregistreerd te worden. Momenteel is het niet duidelijk over de 3 afdelingen welke agressie-incidenten al dan niet leiden tot registratie. Verder kunnen ook relevante cijfers verzameld worden rond time-out en politie-interventies. Duidelijke relevante cijfergegevens maken een inhoudelijke analyse mogelijk.

- De cijfergegevens over vrijheidsbeperkende maatregelen bespreken op de drie beleidsniveaus, afdeling, directiecomité en Raad van Bestuur.
- Jaarlijkse evaluatie van leefregels door alle betrokkenen medewerkers / jongeren / context.
- Meer gebruik maken van de beschikbare cijfers ter evaluatie van het gevoerde beleid. De bespreking en de analyse overstijgt het caseniveau van de verschillende incidenten niet. Een globaal rapport waar cijfergegevens op een geaggregeerd niveau zijn opgemaakt en kunnen besproken worden ontbreekt (cijfers, schommelingen, afwijkingen, trends, oorzaken...)
- De cijfergegevens jaarlijks bespreken op de drie beleidsniveaus, afdeling, directiecomité en Raad van Bestuur.